

เอกสารวิชาการ

เรื่องที่ ๑

คู่มือคำอธิบายพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์
พ.ศ. ๒๕๓๕ และปัญหาการบังคับใช้

โดย

นางสาวสุมาลี จำเริญ

เลขทะเบียนวิจัยที่
สถานที่ดำเนินการ

๕๕(๒)-๐๕๑๓-๐๙๗

สำนักกฎหมาย กรมปศุสัตว์

กรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาดำเนินการ
การเผยแพร่

มกราคม ๒๕๕๓-มกราคม ๒๕๕๕

วารสารข่าวปศุสัตว์

คำนำ

คู่มือคำอธิบายพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และปัญหาในการบังคับใช้ ฉบับนี้ ผู้เขียนได้จัดทำขึ้นโดยรวบรวมเนื้อหาจากการตอบข้อหารือเป็นหนังสือ จากการสอบถามของหน่วยงานราชการในสังกัดกรมปศุสัตว์ และหน่วยงานราชการอื่น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประสบการณ์บรรยายและตอบคำถาม ซึ่งผู้เขียนได้รับมอบหมายให้บรรยายพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ อยู่เป็นประจำ และเล็งเห็นว่าควรมีการฝึกฝนนิติกรให้สามารถบรรยายพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ อีกทั้งในอนาคตผู้เขียนอาจโอนย้ายไปอยู่หน่วยงานอื่นตามความมุ่งมาดปรารถนา จึงได้รวบรวมข้อมูลความรู้ที่มีเขียนถ่ายทอดเป็นคู่มือฉบับนี้ ซึ่งผู้เขียนได้เขียนบทความเป็นตอนๆ ลงตีพิมพ์ในวารสารข่าวปศุสัตว์มาตลอด ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๔ รวมทั้งสิ้น ๑๑ บทความ ทั้งนี้ ในเนื้อหาคู่มือฉบับนี้ นอกจากผู้เขียนได้อธิบายพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยละเอียดแล้ว ยังได้เปรียบเทียบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นกฎกระทรวงฉบับใหม่ กับกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎกระทรวงฉบับเดิมและถูกยกเลิกไปโดยกฎกระทรวงฉบับใหม่ดังกล่าว ซึ่งกฎกระทรวงฉบับใหม่มีผลใช้บังคับเมื่อ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ มาแล้ว และยังได้เปรียบเทียบพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับ ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณา นอกจากนี้ ยังได้แนบตัวบทพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ อนุบัญญัติ และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง มาประกอบการพิจารณาด้วย ทำให้คู่มือฉบับนี้เป็นคู่มือที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้อ่านสามารถเข้าใจพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ อย่างกระจ่างแจ้งชัดเจน ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย จะใช้ประโยชน์จากคู่มือฉบับนี้ได้อย่างคุ้มค่ากับความมุ่งมั่นที่ผู้เขียนได้ตั้งใจเขียนเนื้อหาได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และนิติกร สำนักกฎหมาย สามารถใช้คู่มือฉบับนี้เป็นแนวทางในการบรรยายกฎหมาย ตอบข้อหารือทางกฎหมาย รวมทั้งจัดทำคู่มือคำอธิบายกฎหมายที่มีคุณภาพให้กับกรมปศุสัตว์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	๒
๑.๓ วิธีการหรือขั้นตอนการศึกษา.....	๒
๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๒
บทที่ ๒ คำอธิบายพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕	
๒.๑ หลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๔
๒.๒ โครงสร้างของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๔
๒.๒.๑ กำหนดให้มีโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน.....	๔
๒.๒.๒ กำหนดให้มีการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์.....	๕
๒.๒.๓ กำหนดให้มีการตรวจโรคสัตว์.....	๕
๒.๒.๔ กำหนดให้มีการรับรองเนื้อสัตว์เพื่อจำหน่าย.....	๕
๒.๓ คำนิยาม.....	๕
๒.๓.๑ คำนิยาม “สัตว์”	๕
๒.๓.๒ คำนิยาม “เนื้อสัตว์”	๖
๒.๓.๓ คำนิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์”	๖
๒.๓.๔ คำนิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่”	๗
๒.๔ การขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์.....	๙
๒.๕ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์.....	๑๕
๒.๖ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์.....	๑๖
๒.๗ การจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ตายเองหรือมิได้ถูกฆ่า.....	๑๘
๒.๘ สภาพบังคับของกฎหมาย.....	๑๘
๒.๘.๑ สภาพบังคับทางปกครอง.....	๑๘
๒.๘.๑.๑ การสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์.....	๑๘
๒.๘.๑.๑ การสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์.....	๑๙
๒.๘.๒ สภาพบังคับทางอาญา.....	๑๙
๒.๘.๒.๑ โทษจำคุก.....	๒๐
๒.๘.๒.๒ โทษปรับ.....	๒๐
บทที่ ๓ บทบัญญัติพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕	
ที่จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุง	
๓.๑ คำนิยาม.....	๒๑
๓.๑.๑ คำนิยาม “สัตว์”	๒๑
๓.๑.๒ คำนิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์”	๒๒
๓.๑.๓ คำนิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่”	๒๒

๓.๒ อายุของใบอนุญาต.....	๒๓
๓.๓ การประทับตราที่เนื้อสัตว์.....	๒๓
๓.๔ การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์.....	๒๔
๓.๕ การโอนและการยกเลิกใบอนุญาต.....	๒๔

**บทที่ ๔ ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕
และแนวทางการแก้ไข**

๔.๑ ปัญหาเกี่ยวกับการตั้งโรงฆ่าสัตว์.....	๒๗
๔.๑.๑ ปัญหาการตั้งโรงฆ่าสัตว์ในที่ดินของรัฐ.....	๒๗
๔.๑.๑.๑ การตั้งโรงฆ่าสัตว์ในที่ราชพัสดุ.....	๒๗
๔.๑.๑.๒ การตั้งโรงฆ่าสัตว์ในที่ป่าสงวนแห่งชาติ.....	๒๘
๔.๑.๑.๓ การตั้งโรงฆ่าสัตว์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม.....	๒๙
๔.๑.๒ ปัญหาการพิจารณากฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการตั้งโรงฆ่าสัตว์.....	๒๙
๔.๑.๒.๑ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘.....	๒๙
๔.๑.๒.๒ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒.....	๒๙
๔.๑.๒.๓ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๓๐
๔.๑.๒.๔ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๓๐
๔.๑.๒.๕ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๓๐
๔.๑.๓ ปัญหาโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวม.....	๓๑
๔.๑.๔ ปัญหาทำเลที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย.....	๓๒
๔.๒ ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับโรงฆ่าสัตว์ปีก ไก่ เป็ด และห่าน.....	๓๔
๔.๒.๑ ปัญหาทำเลที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ปีก.....	๓๔
๔.๒.๒ ปัญหาสัตว์ปีกยังไม่รวมถึงนก.....	๓๔
๔.๒.๓ ปัญหาการประทับตราเนื้อสัตว์ปีก.....	๓๕
๔.๓ ปัญหาการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์.....	๓๕
๔.๔ ปัญหาการขนส่งเนื้อสัตว์.....	๓๖
๔.๕ ปัญหาการตรวจสอบย้อนกลับ.....	๓๖
๔.๖ ปัญหาพฤติกรรมผู้บริโภค.....	๓๖
๔.๗ ปัญหาการปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์.....	๓๗
๔.๘ ปัญหาการควบคุมโรงฆ่าและสัตว์.....	๓๗
๔.๙ ปัญหาการจัดเก็บอาการการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการฆ่าสัตว์.....	๓๗
๔.๑๐ ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	๓๗
๔.๑๑ ปัญหาการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และ จำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๓๘

**บทที่ ๕ เปรียบเทียบพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕
กับร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ....**

๕.๑ คำนิยาม.....	๓๙
๕.๑.๑ คำนิยาม “สัตว์”.....	๔๐
๕.๑.๒ คำนิยาม “การประกอบกิจการฆ่าสัตว์”.....	๔๐

๕.๑.๓ คำนิยาม “การจำหน่ายเนื้อสัตว์”	๔๐
๕.๑.๔ คำนิยาม “คณะกรรมการ”	๔๐
๕.๑.๕ คำนิยาม “คณะกรรมการประจำจังหวัด”	๔๐
๕.๑.๖ คำนิยาม “จังหวัด”	๔๐
๕.๑.๗ คำนิยาม “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”	๔๑
๕.๑.๘ คำนิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์”	๔๑
๕.๑.๙ คำนิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่”	๔๑
๕.๑.๑๐ คำนิยาม “พนักงานท้องถิ่น”	๔๑
๕.๑.๑๑ คำนิยาม “นายทะเบียน”	๔๒
๕.๑.๑๒ คำนิยาม “ใบอนุญาต”	๔๒
๕.๒ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๔๒
๕.๓ คณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๔๒
๕.๓.๑ คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์.....	๔๒
๕.๓.๒ คณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด.....	๔๓
๕.๔ การขออนุญาตประกอบกิจการฆ่าสัตว์.....	๔๓
๕.๕ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์.....	๔๔
๕.๖ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์.....	๔๕
๕.๗ การจำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่า.....	๔๕
๕.๘ สภาบึงคับ.....	๔๖
๕.๘.๑ สภาบึงคับทางปกครอง.....	๔๖
๕.๘.๑.๑ การพักใช้ใบอนุญาตให้ประกอบกิจการฆ่าสัตว์.....	๔๖
๕.๘.๑.๒ การเพิกถอนใบอนุญาตให้ประกอบกิจการฆ่าสัตว์.....	๔๖
๕.๘.๒ สภาบึงคับทางอาญา.....	๔๗
๕.๘.๒.๑ โทษจำคุก.....	๔๗
๕.๘.๒.๒ โทษปรับ.....	๔๗
๕.๙ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	๔๗
๕.๑๐ บทเฉพาะกาล.....	๔๘
บรรณานุกรม.....	๔๙
ภาคผนวก ก.....	๕๐
(๑) พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๕๑
(๒) พระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่านในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙.....	๖๑
(๓) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๖๔
(๔) กฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๖๕

- (๕) กฎกระทรวงฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๕๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕..... ๖๘
- (๖) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕..... ๗๐
- (๗) กฎกระทรวงว่าด้วยข้อกำหนดในการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ..... ๘๕
- (๘) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๓..... ๘๙
- (๙) ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๑..... ๙๐
- (๑๐) ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัติ ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓..... ๙๒
- (๑๑) คำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๑๙๐/๒๕๔๗ เรื่อง การมอบอำนาจให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗..... ๙๓
- (๑๒) คำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๔๕๓/๒๕๔๗ เรื่อง การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด อนุญาตและออกใบอนุญาตให้ตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗..... ๙๔

ภาคผนวก ข

- ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ....
- (ร่างที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๖๕๑/๒๕๕๓)..... ๙๖

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ห่วงโซ่การผลิตเนื้อสัตว์ นับตั้งแต่การเลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม อาหารสัตว์ที่ใช้เลี้ยงสัตว์ ยาสัตว์ที่ใช้ในการรักษาโรคสัตว์รวมถึงที่ใช้เร่งการเจริญเติบโต การขนส่งสัตว์เพื่อนำมาเข้าสู่โรงฆ่าสัตว์ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ และการขนส่งเนื้อสัตว์ไปจำหน่ายยังผู้บริโภค กระบวนการผลิตตั้งแต่ฟาร์มเลี้ยงสัตว์จนถึงผู้บริโภคในทุกขั้นตอนการผลิต (From Farm to Table) ต้องมีการควบคุมตรวจสอบความปลอดภัยอาหาร เพื่อให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย ซึ่งต้องเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศ และเพื่อการส่งออก เพื่อไม่ให้มีการใช้มาตรฐานสุขอนามัยที่ไม่เท่าเทียมกันเป็นข้อกีดกันทางการค้า

การฆ่าสัตว์ เป็นห่วงโซ่การผลิตเนื้อสัตว์ที่มีความสำคัญ เนื่องจากการฆ่าสัตว์เป็นขั้นตอนการผลิตที่แปรสภาพจากสัตว์มีชีวิตให้กลายเป็นเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคต่อไป โรงฆ่าสัตว์จึงเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ขั้นตอนการฆ่าสัตว์นอกจากต้องดำเนินการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ที่ได้รับอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) ซึ่งถือว่าเป็นโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ขั้นตอนการฆ่าสัตว์ต้องเป็นไปตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีการตรวจโรคสัตว์ทั้งก่อนการฆ่าและหลังการฆ่าโดยพนักงานตรวจโรคสัตว์ นอกจากนี้ ภายในโรงฆ่าสัตว์จะต้องมีการจัดการด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ได้เนื้อสัตว์ที่ปลอดภัย ปลอดภัยสารตกค้าง และปลอดภัยต่อผู้บริโภค

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแต่เดิมอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง ต่อมาได้มีการโอนอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มายังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยกรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ ทั้งนี้ ก่อนที่กรมปศุสัตว์จะได้รับโอนพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มานั้น กรมปศุสัตว์มีกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบอยู่แล้วรวม ๕ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๔๙๙ พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๙ พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๒๕ พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๓ และพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อรวมพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่รับโอนมาจากกระทรวงมหาดไทย และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่ใช้ในการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์จึงมีกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบรวม ๗ ฉบับ

ฉะนั้น แม้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายที่บังคับใช้มานานตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ แต่ถือว่าเป็นกฎหมายใหม่สำหรับกรมปศุสัตว์ โดยเฉพาะกับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในพื้นที่ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย จึงเกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายค่อนข้างมาก โดยสรุปปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายมีดังนี้ คือ

ประการแรก ปัญหาเนื้อหาของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน เนื้อหาของตัวบทบางมาตราล้าสมัย และทำให้เกิดอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายตามมาเป็นลูกโซ่

ประการที่สอง ปัญหาในการปฏิบัติงานหรือการบังคับใช้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แม้บทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนแล้ว แต่ปัญหาใน

การบังคับใช้ก็ยังเกิดอยู่ ปัญหาที่สำคัญคือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถตีความกฎหมายได้ ทำให้เกิดปัญหาไม่กล้าปฏิบัติงาน หรือตีความไปในอีกทางหนึ่งซึ่งไม่ถูกต้อง และไม่สามารถเชื่อมโยงพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ การพิจารณาเฉพาะแต่พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉบับเดียวนั้น บางครั้งไม่ถูกต้องเป็นการวินิจฉัยไม่รอบด้าน อาจส่งผลการวินิจฉัยผิดพลาดและปฏิบัติขัดต่อกฎหมายได้

ดังนั้น การจัดทำคู่มือคำอธิบายพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และปัญหาการบังคับใช้ โดยแบ่งเนื้อหาเป็นสองส่วน คือ การอธิบายตัวบท และยกตัวอย่างปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มากยิ่งขึ้น จึงเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ โดยเพิ่มพูนความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ เพื่อจะได้บังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๑. ศึกษาพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และอธิบายบทบัญญัติ และกฎหมายที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. ศึกษาวิเคราะห์กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์ ได้แก่ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น

๓. ศึกษาวิเคราะห์กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น

๔. ศึกษาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ....

๑.๓ วิธีการหรือขั้นตอนการศึกษา

ผู้เขียนรวบรวมข้อมูลโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร เช่น วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง บทความในวารสารข่าวปศุสัตว์ที่ผู้เขียนเป็นคอลัมน์นิสต์ “คลินิกกฎหมาย” พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎหมายที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือตอบข้อหารือตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และคำถาม-ตอบ ที่ผู้เขียนไปเป็นวิทยากรบรรยาย

๑.๔ ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด หรือหน่วยงานอื่นที่หาหรือมา สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้อย่างถูกต้อง

๒. เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์มีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔. สำนักกฎหมาย และกรมปศุสัตว์ มีคู่มือที่เขียนถ่ายทอดจากความรู้ความเข้าใจกฎหมายในเชิงลึก นิติกรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นคู่มือในการตอบข้อหารือทางกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการตอบข้อหารือทางกฎหมายอื่นได้

บทที่ ๒

คำอธิบายพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒.๑ หลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องอยู่รวมกันจึงจะมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย เมื่อรวมกันเป็นสังคมที่ใหญ่ขึ้น และซับซ้อนขึ้นจึงจำเป็นต้องมีกฎระเบียบกำหนดกรอบในการอยู่รวมกัน และได้พัฒนามาเป็นกฎหมายการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายสำหรับบริโภคก็เช่นเดียวกันแต่เดิมไม่มีกฎหมายควบคุม แต่เมื่อสังคมใหญ่ขึ้นซับซ้อนขึ้น และจำเป็นต้องคุ้มครองคนในสังคมให้ได้บริโภคเนื้อสัตว์ที่สะอาดถูกสุขอนามัย จึงมีกฎหมายเพื่อมาคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้บริโภคเนื้อสัตว์ที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเพื่อให้ประชาชนบริโภค โดยมีหลักการและเหตุผล คือ เกิดภาวะขาดแคลนเนื้อสัตว์สำหรับบริโภคในหลายพื้นที่ของประเทศทำให้ราคาเนื้อสัตว์ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเนื้อสัตว์ในระยะยาวเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภคอย่างแท้จริงจะต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นการค้าแบบเสรีไม่ให้มีการผูกขาด จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวซึ่งเป็นสถานการณ์ในปี ๒๕๓๕ เปรียบเทียบกับสถานการณ์ในปัจจุบันซึ่งเปลี่ยนแปลงไปมาก เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย ตัวอย่างเช่น การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามมาตรา ๒๒ (๒) การฆ่าสัตว์ในท้องที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่นั้นประกาศเป็นครั้งคราวว่าเป็นท้องที่กักตุน และจำเป็นต้องฆ่าสัตว์ในท้องที่นั้น ทำให้เกิดปัญหามีการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ โดยไม่พัฒนาให้เกิดโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งกระทบถึงเนื้อสัตว์ที่ได้จากการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ซึ่งมีต้นทุนสูงกว่า ต้องไปตีตลาดแข่งกับเนื้อสัตว์ที่ฆ่านอกโรงฆ่าสัตว์ซึ่งมีต้นทุนน้อยกว่า เป็นต้น ทั้งนี้รายละเอียดจะได้กล่าวต่อไป

ฉะนั้น หลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังกล่าวข้างต้น ปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปจากสถานการณ์ในปี ๒๕๓๕ แล้ว จึงเป็นสาเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอยู่ในปัจจุบัน

๒.๒ โครงสร้างของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบด้วย ๓๕ มาตรา โดยมีได้จัดเป็นหมวดหมู่ ดังนี้ จึงสรุปโครงสร้างของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ดังนี้

๒.๒.๑ กำหนดให้มีโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน

มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ผู้มีความประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ให้ขอรับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมายตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง คือ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ตามมาตรา ๓๕ วรรคท้าย ที่กำหนดให้กฎกระทรวงเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ จึงมีผลให้ยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉะนั้นโรงฆ่าสัตว์จึงต้องได้มาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ หรือจะสร้างโรงฆ่าสัตว์ให้มีมาตรฐานที่เหนือยิ่งกว่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ก็ได้

๒.๒.๒ กำหนดให้มีการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์

เมื่อมีโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐานตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ และเป็นโรงฆ่าสัตว์ที่ได้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) แล้ว จะต้องดำเนินการฆ่าสัตว์ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้ หลักการของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ การฆ่าสัตว์ต้องฆ่าในโรงฆ่าสัตว์เท่านั้น เว้นแต่เข้าตามหลักเกณฑ์ข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ได้ ๓ กรณี ดังนี้

(๑) การฆ่าสัตว์ซึ่งต้องฆ่า ณ ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะตามพิธีกรรมในทางศาสนา

(๒) การฆ่าสัตว์ในท้องที่ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่นั้นประกาศเป็นครั้งคราว ว่าเป็นท้องที่กัณฑ์ และจำเป็นต้องฆ่าสัตว์ในท้องที่นั้น

(๓) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีเหตุสมควรเป็นพิเศษ

ทั้งนี้ การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ เป็นข้อยกเว้นตามกฎหมายจึงต้องตีความโดยเคร่งครัด และโดยหลักการแล้ว การฆ่าสัตว์ต้องกระทำในโรงฆ่าสัตว์เท่านั้น

๒.๒.๓ กำหนดให้มีการตรวจโรคสัตว์

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดหลักการให้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ และยกเว้นให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ได้ในบางกรณี ทั้งนี้ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ และการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์กำหนดให้มีการตรวจโรคสัตว์ทั้งก่อนการฆ่าและหลังการฆ่าโดยพนักงานตรวจโรคสัตว์ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖

๒.๒.๔ กำหนดให้มีการรับรองเนื้อสัตว์เพื่อจำหน่าย

เมื่อมีการฆ่าสัตว์ โดยได้มีการตรวจโรคสัตว์ทั้งก่อนการฆ่าและหลังการฆ่าโดยพนักงานตรวจโรคสัตว์แล้ว หากพนักงานตรวจโรคสัตว์วินิจฉัยแล้วว่าเนื้อสัตว์นั้นเหมาะสมใช้เป็นอาหารได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะประทับตรารับรองให้จำหน่ายที่เนื้อสัตว์นั้น แล้วจึงนำเนื้อสัตว์ออกนอกโรงฆ่าสัตว์ได้ตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒.๓ คำนิยาม

มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดคำนิยามไว้ทั้งสิ้น ๙ คำ ทั้งนี้ คำนิยามที่สำคัญที่ควรยกมาอธิบายได้แก่

๒.๓.๑ คำนิยาม “สัตว์”

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คำนิยามว่า “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่มีเขี้ยวปาก และหมายความเฉพาะโค กระบือ แพะ แกะ สุกร และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากคำนิยาม “สัตว์” ทำให้สัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่รวมถึงสัตว์ปีก ไก่ เป็ด และห่าน ต่อมาจึงได้มีการออกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ไก่ เป็ด และห่านเป็นสัตว์ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่แม้มีการกำหนดให้ไก่ เป็ด และห่าน เป็นสัตว์ตามมาตรา ๔ มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ แต่พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ยังไม่ใช้บังคับกับไก่ เป็ด และห่าน เนื่องจากตามมาตรา ๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้พระราชบัญญัติควบคุม

การฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ จะให้ใช้บังคับในท้องที่ใดเกี่ยวกับสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ดังนั้น แม้ได้มีการออกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๖) กำหนดให้ไก่ เป็ด และห่าน เป็นสัตว์ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว แต่เมื่อยังมีได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดท้องที่ที่ให้ใช้บังคับ ก็ส่งผลให้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังไม่บังคับใช้กับไก่ เป็ด และห่าน จนกระทั่งได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่าน ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ นับตั้งแต่วันดังกล่าวพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงใช้บังคับกับสัตว์ปีก ไก่ เป็ด และห่าน การตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ไก่ เป็ด และห่าน จึงต้องเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับกับสัตว์ใหญ่ อย่างโค กระบือ แพะ แกะ และสุกร เมื่อนำมาบังคับใช้กับสัตว์เล็กอย่างสัตว์ปีก ไก่ เป็ด และห่าน บทบัญญัติบางมาตรา จึงมีปัญหาในการบังคับใช้ ตัวอย่างเช่น การประทับตรารับรองให้จำหน่ายที่เนื้อสัตว์ตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง หากเป็นเนื้อสัตว์ใหญ่ โค กระบือ แพะ แกะ และสุกร มีการตัดแบ่งเป็นชิ้นส่วนขนาดใหญ่แล้วประทับตราที่เนื้อสัตว์นั้น แต่หากเป็นสัตว์เล็ก ไก่ เป็ด และห่าน ซึ่งมีขนาดเล็กและมีปริมาณการฆ่าจำนวนมากการประทับตราที่เนื้อสัตว์ทุกตัวจึงทำได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไก่ ซึ่งมีการตัดแบ่งเป็นชิ้นส่วนต่างๆ มากมาย เช่น ขา น่อง สะโพก สันใน เนื้อหน้าอก ปีกเต็ม ปีกบน ปีกกลาง ปีกล่าง เป็นต้น จึงทำให้ไม่สามารถประทับตราที่เนื้อสัตว์ปีกได้ นอกจากนี้การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับสัตว์ปีก ไก่ เป็ด และห่าน ยังมีปัญหาในการบังคับใช้ในประเด็นอื่นๆ อีกมาก ดังจะกล่าวต่อไป

๒.๓.๒ คำนิยาม “เนื้อสัตว์”

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คำนิยามว่า “เนื้อสัตว์” หมายความว่า เนื้อหรือส่วนอื่นของสัตว์ที่ตายแล้วซึ่งมิได้ปรุงแต่งให้เป็นอาหารหรือมิได้ปรุงแต่งเพื่อให้งอกอูไม่เปื่อยเน่า ทั้งนี้ ไม่ว่าจะอยู่ในร่างสัตว์นั้นหรือชำแหละแล้ว

ตามคำนิยาม “เนื้อสัตว์” จึงหมายความเฉพาะถึงเนื้อสัตว์ที่ยังเป็นเนื้อดิบ โดยมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ซากสัตว์” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งให้คำนิยามไว้ว่า “ซากสัตว์” หมายความว่า ร่างกายหรือส่วนของร่างกายสัตว์ที่ตายแล้ว และยังไม่ได้แปรสภาพเป็นอาหารสุก หรือสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูป และให้หมายความรวมถึงงา เขา และขน ที่ได้ตัดออกจากสัตว์ขณะมีชีวิตและยังไม่ได้แปรสภาพเป็นสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปด้วย ดังนั้น ทั้งคำนิยาม “เนื้อสัตว์” ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และคำนิยาม “ซากสัตว์” ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ จึงหมายถึงเนื้อดิบ ตราบใดที่เนื้อสัตว์ดังกล่าวยังเป็นเนื้อดิบ มิได้แปรรูปปรุงสุก จึงยังเป็นเนื้อสัตว์หรือซากสัตว์แล้วแต่กรณีว่าจะเรียกตามพระราชบัญญัติใด หากเรียกตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็เรียกว่าเนื้อสัตว์ หากเรียกตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ก็เรียกว่าซากสัตว์ นอกจากนี้ เนื้อดิบซึ่งเป็นเนื้อสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นวัตถุที่มุ่งหมายใช้เป็นอาหาร จึงเป็นอาหาร ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ด้วย

๒.๓.๓ คำนิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์”

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คำนิยามว่า “พนักงานตรวจโรคสัตว์” หมายความว่า สัตวแพทย์ หรือบุคคลอื่นซึ่งอธิบดี หรือราชการส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตรวจโรคซึ่งมีในสัตว์หรือเนื้อสัตว์

ตามคํานิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์” จึงมี ๒ ประเภทคือ พนักงานตรวจโรคสัตว์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมปศุสัตว์ และพนักงานตรวจโรคสัตว์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ บุคคลที่เป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ หากเป็นสัตวแพทย์ถือว่าเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพด้านการสัตวแพทย์จึงสามารถเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ได้ แต่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้านการสัตวแพทย์ จะไปทำหน้าที่พนักงานตรวจโรคสัตว์ ซึ่งเป็นการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ได้หรือไม่อย่างไรนั้น ตามมาตรา ๒๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดข้อยกเว้นให้ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอื่นตามที่มิใช่กฎหมายกำหนด หรือสภากาชาดไทย ซึ่งกระทำการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามอำนาจหน้าที่หรือตามที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานดังกล่าวมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ได้ แม้มิได้ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์สภา และตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ กรมปศุสัตว์ได้แต่งตั้งให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ ได้แก่ นายสัตวแพทย์ สัตวแพทย์ และพนักงานตรวจโรคสัตว์ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพนักงานตรวจโรคสัตว์ประจำโรงฆ่าสัตว์จากกรมปศุสัตว์ ในสังกัดสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย (ปัจจุบันเรียกว่า สำนักงานปศุสัตว์เขต) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ โดยให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ในสังกัดสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ และสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ตรวจโรคซึ่งมีในสัตว์หรือเนื้อสัตว์ ตามมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ทั่วราชอาณาจักร ส่วนพนักงานตรวจโรคสัตว์ในสังกัดสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย (ปัจจุบันเรียกว่า สำนักงานปศุสัตว์เขต) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๒.๓.๔ คํานิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่”

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คํานิยามว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรี อธิบดี หรือราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ตามคํานิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่” จึงมี ๓ ประเภท คือ

(๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้ง ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นหัวหน้าในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ปลัดกรุงเทพมหานครในเขตกรุงเทพมหานคร นายกเทศมนตรีในเขตเทศบาล ปลัดเมืองพัทยาในเขตเมืองพัทยา และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และรวมทั้งผู้ซึ่งบุคคลดังกล่าวแต่งตั้งด้วย

(๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้ง ตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ กำหนดให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

ก. สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

(๑) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

(๒) เจ้าหน้าที่บริหารงานปศุสัตว์

- (๓) นายสัตวแพทย์
- (๔) สัตวแพทย์
- ข. สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์
  - (๑) ผู้อำนวยการสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์
  - (๒) เจ้าหน้าที่บริหารงานปศุสัตว์
  - (๓) นายสัตวแพทย์
  - (๔) สัตวแพทย์
- ค. สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย (ปัจจุบันเรียกว่า สำนักงานปศุสัตว์เขต)
  - (๑) ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย (ปัจจุบันเรียกว่า ปศุสัตว์เขต)
  - (๒) เจ้าหน้าที่บริหารงานปศุสัตว์
  - (๓) นายสัตวแพทย์
  - (๔) สัตวแพทย์
- ง. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
  - (๑) ปศุสัตว์จังหวัด
  - (๒) เจ้าหน้าที่บริหารงานปศุสัตว์
  - (๓) นายสัตวแพทย์
  - (๔) สัตวแพทย์
- จ. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
  - (๑) ปศุสัตว์อำเภอ
  - (๒) เจ้าหน้าที่บริหารงานปศุสัตว์
  - (๓) นายสัตวแพทย์
  - (๔) สัตวแพทย์

ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ และสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่วราขอาณัติกร ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย (ปัจจุบันเรียกว่า สำนักงานปศุสัตว์เขต) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการดังกล่าวได้ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(๓) พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้ง ทั้งนี้ อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะแต่งตั้งบุคคลใดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และบุคคลซึ่งแต่งตั้งโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๓ ก็จะมีสถานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้ง

พนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งสามประเภทดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ หากเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้ง ซึ่งมีได้เป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีอำนาจในการดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์และกล่าวโทษกรณีพบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ไม่มีอำนาจในการรับแจ้งการฆ่าสัตว์ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งการรับแจ้งการฆ่าสัตว์เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ จึงเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้ง ในการรับแจ้งการฆ่าสัตว์ จัดเก็บอากรและค่าธรรมเนียมอันสืบเนื่องจากการฆ่าสัตว์ รวมทั้งการตอบรับ การแจ้งการฆ่าสัตว์

๒.๔ การขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์

ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ผู้มีความประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ให้ขอรับใบอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ จะต้องพิจารณาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งมีผลให้ยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ๓ ประการ คือ

ประการแรก ขั้นตอนการยื่นคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์

ประการที่สอง ทำเลที่ตั้ง และโครงสร้างภายในโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์

ประการที่สาม ขั้นตอนกระบวนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์

ทั้งนี้ เนื่องจากกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และมีผลให้ยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้ ในขณะที่ผู้เขียนได้เขียนคู่มือเล่มนี้อยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่านจากกฎกระทรวงฉบับเดิมไปยังกฎกระทรวงฉบับใหม่ ฉะนั้น ผู้เขียนจึงขอเปรียบเทียบอธิบายกฎกระทรวงฉบับเก่าเปรียบเทียบกับกฎกระทรวงฉบับใหม่ ดังนี้

ประการแรก ขั้นตอนการยื่นคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์

ตามกฎกระทรวงฉบับเดิม ข้อ ๑ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ผู้มีความประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑) ต่อนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ กรณีประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร แต่หากประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ในกรุงเทพมหานคร ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑) ต่อผู้อำนวยการเขต เพื่อเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้

(๑) กรณีผู้ขออนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา ให้ยื่นสำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนหรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

(๒) กรณีผู้ขออนุญาตเป็นนิติบุคคล ให้ยื่นสำเนาหลักฐานการจดทะเบียนนิติบุคคล วัตถุประสงค์และผู้มีอำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคล

(๓) ผู้ขออนุญาตจะต้องแนบสำเนาเอกสารหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดิน ในระหว่างที่ใช้เป็นที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ และในกรณีที่ผู้ขออนุญาตไม่ใช่เจ้าของที่ดินให้มีหนังสือแสดงความยินยอมของเจ้าของที่ดินที่ใช้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ เช่น สัญญาเช่า หรือหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ กรณีเป็นที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น

(๔) แผนผังแสดงสถานที่ขอตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และสิ่งปลูกสร้างอื่น ตลอดจนที่รวบรวมหรือกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล ที่บำบัดน้ำเสีย และที่ระบายน้ำทิ้ง พร้อมทั้งแสดงรายละเอียดที่ตั้ง

เนื้อที่และระยะห่างของบ้านเรือนที่พักอาศัยของราษฎร สิ่งปลูกสร้างและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง โดยรอบ

(๕) แบบแปลนโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ที่จะดำเนินการก่อสร้าง

(๖) รายละเอียดเกี่ยวกับการควบคุมดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ การจัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล การบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศและการควบคุมเสียง รวมทั้งการขจัดมลพิษหรือสิ่งใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจเกิดจากการประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์

(๗) สำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

หลังจากผู้ประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ได้ยื่นหลักฐานตามข้อ ๑ ครบถ้วนแล้ว ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตแล้วแต่กรณี ดำเนินการตามข้อ ๒ คือ

(๑) ตรวจสอบหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนตามข้อ ๑ หากเห็นว่าผู้ซึ่งมีความประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้แจ้งเป็นหนังสือเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องภายในกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๒) ตรวจสอบสถานที่ที่จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่โดยพิจารณาทำเลที่ตั้งตามข้อ ๔ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

(๓) บันทึกปากคำกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และราษฎรที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ที่จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ว่ามีความเหมาะสมและจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ราษฎรที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือไม่ สำหรับท้องถิ่นที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้บันทึกปากคำสมาชิกสภาท้องถิ่นอย่างน้อยสองคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงที่สุด

(๔) ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขต รวบรวมหลักฐานเอกสาร พร้อมทั้งเสนอความเห็นในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ภายใน ๗ วัน นับแต่วันรับเรื่องที่ต้องการ

นอกจากนี้ ตามข้อ ๓ กำหนดให้เมื่อผู้ซึ่งมีความประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ดำเนินการขอใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและเมื่อได้ตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์แล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี แต่งตั้งคณะกรรมการตามจำนวนที่เห็นสมควรเพื่อตรวจสอบการก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ โดยให้มีเจ้าหน้าที่ของกรมโยธาธิการ กรมปศุสัตว์ กรมอนามัย กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในเขตรับผิดชอบ ซึ่งมีความรู้ในเรื่องการก่อสร้างหรือการฆ่าสัตว์รวมอยู่ด้วย และให้มีหน้าที่ตรวจสอบการก่อสร้างให้ถูกต้องตามที่ได้รับแจ้งในข้อ ๑ และหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ ทั้งนี้ ขั้นตอนการตรวจสอบโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ จะดำเนินการได้เมื่อได้สร้างโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์เสร็จแล้ว หากการก่อสร้างไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดก็จะต้องทุบทิ้ง หรือปรับปรุงในลักษณะที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไป

ตามกฎหมายกระทรวงฉบับใหม่ ข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้ผู้มีความประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุในแบบคำขอรับใบอนุญาต

ข้อ ๔ กำหนดให้การยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้ยื่น ณ ท้องที่ที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ณ กรมปศุสัตว์

(๒) ในเขตจังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ณ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแห่งท้องที่ที่โรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์นั้นตั้งอยู่

ข้อ ๕ กำหนดให้เมื่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายได้รับคำขอรับใบอนุญาตตามข้อ ๓ แล้ว หากปรากฏว่า

(๑) เอกสารและหลักฐานถูกต้องและครบถ้วนตามข้อ ๓ และโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหมวด ๒ แล้ว ให้ออกใบอนุญาตแก่ผู้ขอรับใบอนุญาตตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต

(๒) ในกรณีที่เอกสารและหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามข้อ ๓ หรือโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในหมวด ๒ ให้มีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ ทั้งนี้ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการยื่นคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นกฎกระทรวงฉบับใหม่ เห็นได้ว่าขั้นตอนแตกต่างกับกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎกระทรวงฉบับเดิม โดยมีความแตกต่าง ดังนี้

ประการแรก เอกสารหลักฐานที่ต้องยื่นพร้อมแบบคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑) มิได้กำหนดรายละเอียดเอกสารหลักฐานที่ต้องยื่นประกอบไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งแตกต่างจากกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดรายละเอียดเอกสารหลักฐานที่ต้องยื่นประกอบ ไว้ในข้อ ๑ (๑) - (๗) แต่ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้เอกสารหลักฐานต่างๆ ระบุอยู่ในแบบคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ประการที่สอง การยื่นคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑) กำหนดให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ดังนี้ กรณีโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตที่กรมปศุสัตว์ กรณีโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด แห่งท้องที่ที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ ซึ่งแตกต่างจากกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งในข้อ ๑ กำหนดให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต กรณีโรงฆ่าสัตว์อยู่ในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ กรณีโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อผู้อำนวยการเขต

ประการที่สาม ระยะเวลาในการพิจารณาคำขอรับใบอนุญาต อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ต้องพิจารณาออกคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตแก่ผู้ขอรับอนุญาต ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาตที่ถูกต้องครบถ้วน แต่ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้กำหนดเวลาเบ็ดเสร็จชัดเจนว่าอธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย (ผู้ว่าราชการจังหวัด) จะต้องพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตให้แล้วเสร็จภายในกี่วัน

ประการที่สี่ ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ไม่ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ เพื่อสรุปให้เห็นแก่อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ต่างจากกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดไว้ในข้อ ๓ ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของกรมโยธาธิการและผังเมือง (ผังเมืองจังหวัด) กรมปศุสัตว์ (ปศุสัตว์จังหวัด) กรมอนามัย (นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด) กระทรวงอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรมจังหวัด) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด) เพื่อตรวจสอบการก่อสร้าง รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด และเสนอความเห็นแก่อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เพื่อพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตต่อไป

ประการที่สอง ทำเลที่ตั้ง และโครงสร้างภายในโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์

ตามกฎกระทรวงฉบับเดิม ข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ดังต่อไปนี้

(๑) ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม และมีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ โดยไม่ก่อให้เกิดอันตราย เหตุรำคาญหรือความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น

(๒) ไม่อยู่ใกล้วัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน หรือสถานที่ศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยค้างคืน หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพักและสถานที่ราชการในระยะที่เห็นว่าก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าว

(๓) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง

ทั้งนี้ ตามข้อ ๔ (๑) - (๓) ได้กำหนดทำเลที่ตั้งของโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์ ส่วนในข้อ ๔ (๔) - (๑๒) ได้กำหนดเงื่อนไขต้องจัดให้มีสิ่งเหล่านี้ภายในอาคารโรงฆ่าสัตว์

(๔) จัดให้มีการระบายอากาศที่เหมาะสม โดยมีช่องระบบอากาศไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของพื้นที่ห้อง หรืออาจจัดให้มีพัดลมระบายอากาศเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

(๕) จัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม และถูกสุขลักษณะ

(๖) โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ต้องสะอาดถูกสุขลักษณะและอนามัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อ ๖

(๗) มีห้องเก็บอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ โดยเฉพาะ และห้องน้ำ ห้องส้วมต้องแยกออกเป็นสัดส่วนต่างหาก

(๘) พื้นห้องฆ่าสัตว์ ต้องเป็นพื้นที่คอนกรีตหรือเป็นวัสดุที่ไม่ดูดซึมน้ำ ไม่ดูดกลิ่น ไม่เป็นพิษ ไม่มีรอยแยก ไม่ลื่น พื้นต้องลาดเอียง ไม่มีน้ำขัง มุมห้องต้องเป็นมุมโค้งสะดวกต่อการทำความสะอาด

(๙) ฝาผนังและเพดานห้องฆ่าสัตว์ ให้ใช้วัสดุที่มีผิวเรียบเพื่อป้องกันมิให้สิ่งสกปรกเกาะติดได้ และจะต้องเป็นวัสดุที่ล้างและทำความสะอาดได้ง่ายด้วย

(๑๐) เครื่องมือเครื่องใช้เฉพาะที่สัมผัสกับเนื้อสัตว์ต้องมีผิวเรียบ ไม่ฝุ่กร่อนหรือเป็นสนิม ไม่เป็นพิษ ไม่ดูดกลิ่น ไม่มีรอยแยก รอยต่อต้องเชื่อมให้สนิทเรียบ ทำความสะอาดง่าย ทนทานต่อความร้อน ความเย็น ยาฆ่าเชื้อโรค และสารเคมีต่างๆ

(๑๑) เครื่องมือที่ติดตั้งประจำที่ ต้องติดตั้งให้ห่างจากฝาผนังหรือเพดานอย่างน้อย ๓๐ เซนติเมตร เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและทำความสะอาด

(๑๒) มีแสงสว่างทั้งที่เป็นแสงธรรมชาติและแสงไฟฟ้าเพียงพอไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ลักซ์ โดยไม่ทำให้การมองเห็นเนื้อสัตว์เปลี่ยนไป

ตามร่างกฎกระทรวงฉบับใหม่ ข้อ ๖ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้สถานที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ต้องอยู่ในทำเลที่เหมาะสม มีการคมนาคมที่สะดวก มีระบบสาธารณสุขปโภคที่เพียงพอ และมีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ โดยไม่ก่อให้เกิดอันตราย เหตุรำคาญ หรือความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น และห้ามตั้งอยู่ภายในบริเวณดังต่อไปนี้

(๑) บริเวณที่ห้ามตั้งโรงงานหรือห้ามตั้งโรงฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

(๒) บริเวณศาสนสถาน สถานพยาบาล หอพัก สถานที่ราชการ แหล่งชุมชนหรือสถานศึกษา รวมทั้งภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากเขตสถานที่ดังกล่าว เว้นแต่กรณีที่เป็นโรงฆ่าสัตว์หรือโรงพักสัตว์ของสถานศึกษาให้ตั้งภายในสถานศึกษาหรือภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากเขตสถานศึกษานั้นได้

(๓) บริเวณที่น้ำท่วมถึง

(๔) บริเวณที่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนของวัตถุดิบพืชจากเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม

นอกจากนี้ กฎกระทรวงฉบับใหม่ยังได้กำหนดบริเวณภายนอกอาคารโรงฆ่าสัตว์ไว้ในข้อ ๙ ซึ่งตามกฎหมายฉบับเดิมไม่ได้กำหนดไว้แต่อย่างใด โดยข้อ ๙ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้บริเวณภายนอกอาคารโรงฆ่าสัตว์ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีรั้วกั้นเพื่อป้องกันบุคคลภายนอกและสัตว์อื่นมิให้เข้าไปภายในโรงฆ่าสัตว์ได้

(๒) มีบริเวณรอบอาคารโรงฆ่าสัตว์ที่มีการดูแลปรับปรุงให้อยู่ในสภาพดี ไม่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง และมีระบบระบายน้ำที่ดี

(๓) มีโรงพักสัตว์

(๔) มีการแยกทางเข้าออกของสัตว์มีชีวิต และเนื้อสัตว์หรือซากสัตว์ออกจากกัน

(๕) มีการป้องกันแมลง นก และสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคมิให้เข้าไปภายในอาคารโรงฆ่าสัตว์

(๖) จัดให้มีที่รวบรวมมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ไม่ก่อให้เกิดกลิ่นรบกวน

ส่วนในข้อ ๘ กำหนดโครงสร้างภายในอาคารโรงฆ่าสัตว์ และข้อ ๙ กำหนดบริเวณภายในอาคารโรงฆ่าสัตว์ และข้อ ๑๐ กำหนดเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ในโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งมีหลักเกณฑ์บางอย่างที่คล้ายคลึงกับกฎกระทรวงฉบับเดิม แต่หลักเกณฑ์บางข้อแตกต่างจากกฎกระทรวงฉบับเดิม

ข้อแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ กฎกระทรวงฉบับใหม่กำหนดให้โรงพักสัตว์ต้องมีลักษณะตามที่กำหนด ซึ่งในกฎกระทรวงฉบับเดิมไม่ได้กำหนดไว้ โดยในข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้โรงพักสัตว์ ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) อยู่ห่างจากส่วนที่สะอาดของอาคารโรงฆ่าสัตว์ เพื่อป้องกันกลิ่นหรือฝุ่นละอองจากโรงพักสัตว์ที่สามารถปนเปื้อนไปยังเนื้อสัตว์ได้

(๒) มีพื้นที่เพียงพอเหมาะสมกับจำนวนสัตว์ที่จะทำการฆ่าในแต่ละวัน ทั้งนี้ เพื่อการผ่อนคลายของสัตว์ และสะดวกต่อการตรวจโรคสัตว์ก่อนทำการฆ่าสัตว์ของพนักงานตรวจโรคสัตว์

(๓) มีโครงสร้างของโรงพักสัตว์ที่ทำจากวัสดุที่แข็งแรงทนทาน มีหลังคาป้องกันแสงแดดและฝน

(๔) มีประตู รั้วกั้น หรือแผงกั้นที่ทำจากวัสดุที่แข็งแรงทนทาน สามารถป้องกันสัตว์มิให้ออกจากโรงพักสัตว์ได้

(๕) มีบริเวณที่รับสัตว์ที่มีพื้นผิวที่ไม่ลื่นหรือลาดชันจนเกินไป และสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย สัตว์ลงจากรถบรรทุกสัตว์ โดยไม่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายหรือได้รับบาดเจ็บ

(๖) มีทางเดินไปยังโรงฆ่าสัตว์ที่มีระบบป้องกันการเดินย้อนกลับของสัตว์มายังโรงพักสัตว์

(๗) มีการแยกที่พักสัตว์ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยออกเป็นสัดส่วน

(๘) มีน้ำสะอาดและอุปกรณ์สำหรับให้น้ำแก่สัตว์อย่างเพียงพอ ยกเว้นสัตว์ปีก

(๙) มีน้ำใช้ที่สะอาด และมีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน ตลอดจนมีแรงดันที่เหมาะสมในการฉีดล้างทำความสะอาด

(๑๐) มีระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพ และการระบายน้ำจากที่พักสัตว์ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยต้องไม่ไหลผ่านไปยังโรงพักสัตว์หรือทางเดินของสัตว์

(๑๑) มีระบบระบายอากาศที่มีประสิทธิภาพ

(๑๒) มีแสงสว่างอย่างเพียงพอในการตรวจโรคสัตว์ก่อนทำการฆ่าสัตว์

(๑๓) มีที่จัดเก็บมูลสัตว์และสามารถป้องกันกลิ่นรบกวนได้

ส่วนระบบบำบัดน้ำเสียกฎกระทรวงฉบับใหม่กำหนดอยู่ในข้อ ๑๒ ให้โรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ โดยน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วจะต้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งต่างจากกฎกระทรวงฉบับเดิมซึ่งกำหนดอยู่ในข้อ ๖ (๙) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้มีระบบระบายน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพ และห้ามมิให้ระบายน้ำทิ้งออกจากโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์ จนกว่าจะมีการบำบัดน้ำเสียที่อยู่ในเกณฑ์ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด แต่ต้องไม่ใช้วิธีทำให้เจือจาง สำหรับโรงฆ่าสัตว์ที่มีปริมาณการฆ่าโค กระบือ แพะ แกะ หรือสุกรรวมกันมากกว่าวันละ ๑๐๐ ตัว และสำหรับไก่ เป็ด หรือห่าน รวมกันมากกว่าวันละ ๒,๐๐๐ ตัว จะต้องมีแบบแปลนกำจัดน้ำเสียที่วิศวกรผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมรับรอง

ประการที่สาม ขั้นตอนกระบวนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์

ตามกฎกระทรวงฉบับเดิม กำหนดขั้นตอนกระบวนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ไว้ในข้อ ๗ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์และวิธีการในการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ โดยผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ปฏิบัติ ดังนี้

(๑) สัตว์ที่จะทำการฆ่าต้องได้รับการตรวจโรคภายใน ๒๔ ชั่วโมงก่อนทำการฆ่า หากจำเป็นต้องกักสัตว์ไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง ให้ตรวจซ้ำอีกครั้งก่อนทำการฆ่า

(๒) การตรวจโรคตาม (๑) ต้องกระทำโดยพนักงานตรวจโรคสัตว์เท่านั้น

(๓) ห้ามนำสัตว์อื่นหรือเนื้อสัตว์อื่นเข้าไปในบริเวณโรงฆ่าสัตว์นอกจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหลักฐานการแจ้งว่าจะนำมาทำการฆ่าเท่านั้น

ตามกฎกระทรวงฉบับใหม่ กำหนดขั้นตอนกระบวนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ไว้ในข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยในข้อ ๑๔ กำหนดให้การฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการพักสัตว์ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

(๒) งดให้อาหารสัตว์ก่อนทำการฆ่าสัตว์

(๓) มีขั้นตอนทำให้สัตว์สลบโดยปราศจากความทุกข์ทรมานหรือความเจ็บปวดทรมานก่อนทำการฆ่าสัตว์ และเลือกใช้วิธีการฆ่าสัตว์ที่เหมาะสมกับชนิดของสัตว์ ยกเว้นการฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือข้อบัญญัติทางศาสนา

(๔) มีการบันทึกข้อมูลการตรวจโรคสัตว์ก่อนทำการฆ่าสัตว์และการตรวจเนื้อสัตว์และซากสัตว์หลังทำการฆ่าสัตว์

(๕) มีมาตรการป้องกันไม่ให้เนื้อสัตว์และซากสัตว์ปนเปื้อนกับสิ่งสกปรก

ส่วนในข้อ ๑๕ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ ซึ่งมีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับกฎกระทรวงฉบับเดิม ส่วนข้อ ๑๖ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมสุขลักษณะประกอบด้วย สุขลักษณะส่วนบุคคล และสุขลักษณะในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ วันเวลาเปิดและปิดโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ตามกฎกระทรวงฉบับเดิม ตามข้อ ๙ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ต้องหยุดทำการฆ่าสัตว์ในวันพระและวันสำคัญตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด แต่ตามกฎกระทรวงฉบับใหม่ตามข้อ ๒๐ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องหยุดทำการฆ่าสัตว์ในวันพระยกเว้นสัตว์ปีก และวันสำคัญตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ดังนั้น ตามกฎกระทรวงฉบับใหม่โรงฆ่าสัตว์ปีกสามารถฆ่าสัตว์ปีกในวันพระได้ ส่วนโรงฆ่าสัตว์ชนิดสัตว์อื่นๆ ต้องหยุดทำการฆ่าสัตว์ในวันพระ

ประเด็นที่เพิ่มเติมเข้ามาในกฎกระทรวงฉบับใหม่ซึ่งไม่มีในกฎกระทรวงฉบับเดิมที่สำคัญและผู้รับใบอนุญาตต้องเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตาม คือ การจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยคู่มือดังกล่าวต้องผ่านความเห็นชอบของอธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย (ผู้ว่าราชการจังหวัด) และผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีระบบเรียกคืนสินค้าและการสับย้อนกลับแหล่งที่มาของสัตว์ และมีการจัดเก็บเอกสารไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้ในการตรวจสอบ ตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งตามบทเฉพาะกาลในข้อ ๒๑ กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีคู่มือและจัดให้มีระบบเรียกคืนสินค้า ภายใน ๒ ปีนับตั้งแต่วันที่กฎกระทรวงฉบับใหม่มีผลใช้บังคับ ส่วนการปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ให้เป็นไปตามข้ออื่นๆ ในกฎกระทรวงฉบับใหม่ต้องดำเนินการปรับปรุงให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับใหม่ภายใน ๑ ปีนับตั้งแต่วันที่กฎกระทรวงฉบับใหม่มีผลใช้บังคับ

๒.๕ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์

เมื่อได้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) แล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ จะต้องดำเนินการฆ่าสัตว์ตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ด้วยหากไม่ปฏิบัติตามย่อมเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งเป็นโทษทางปกครองโดยการพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต หรือโทษทางอาญาโดยการจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี

ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ผู้มีความประสงค์จะฆ่าสัตว์ แจ้งจำนวนสัตว์ที่จะฆ่า วันและเวลาที่จะดำเนินการฆ่าสัตว์ และชื่อของโรงฆ่าสัตว์ตามแบบที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด คือ ตามแบบแจ้งการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๔) และเสียอากรการฆ่าสัตว์ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎกระทรวงฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๕๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่หากนำสัตว์ไปเข้าฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ของราชการส่วนท้องถิ่น หรือของหน่วยงานราชการอื่นใด นอกจากต้องเสียอากรการฆ่าสัตว์แล้ว ยังต้องเสียค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ อีกด้วย แต่หากโรงฆ่าสัตว์ดังกล่าวเป็นโรงฆ่าสัตว์ของ

เอกชนก็เสียเพียงอาการฆ่าสัตว์อย่างเดียว ทั้งนี้ อาการการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และ ค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่เป็นผู้มีอำนาจจัดเก็บและเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ฉะนั้น การแจ้งการฆ่าสัตว์ ผู้ประสงค์จะฆ่าสัตว์จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้จัดเก็บอาการการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และ ค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ แล้วแต่กรณี แล้วออกหลักฐานการรับแจ้งการฆ่าสัตว์เป็นหนังสือให้แก่ผู้ประสงค์จะฆ่าสัตว์ ตามแบบที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด คือ แบบตอบรับแจ้งการฆ่าสัตว์ประเภทชนิดต่างๆ (แบบ ขจส. ๕ - ๑๐ สำหรับโค กระบือ แพะ แกะ สุกร, และแบบ ขจส.๑๔ สำหรับไก่ เป็ด และห่าน)

หลังจากนั้น ผู้ประสงค์จะฆ่าสัตว์นำสัตว์ไปยังโรงพักสัตว์ และต้องฆ่าสัตว์นั้นในโรงฆ่าสัตว์ตามวันและเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด และห้ามมิให้ผู้ใดนำสัตว์ออกจากโรงพักสัตว์ หรือโรงฆ่าสัตว์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ทั้งนี้ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์ ต้องมีการตรวจโรคสัตว์ทั้งก่อนการฆ่าและหลังการฆ่า โดยพนักงานตรวจโรคสัตว์ การตรวจโรคสัตว์ก่อนการฆ่าเป็นไปตามมาตรา ๒๓ หากพนักงานตรวจโรคสัตว์ ได้ตรวจโรคแล้วเห็นว่ามีความผิดปกติสงสัยว่าสัตว์ที่จะฆ่าเป็นโรคระบาด หรือเป็นโรคหรือมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์เช่นนั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งงดการฆ่าสัตว์และแยกสัตว์ไว้เพื่อตรวจพิสูจน์ ทั้งนี้ การวินิจฉัยโรคของพนักงานตรวจโรคสัตว์ทั้งการตรวจโรคก่อนฆ่าและหลังการฆ่า ต้องวินิจฉัยตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖ อำนาจในการวินิจฉัยโรคทั้งก่อนฆ่าและหลังฆ่า เป็นอำนาจของพนักงานตรวจโรคสัตว์ แต่อำนาจในการสั่งให้งดการฆ่าสัตว์และแยกสัตว์ไว้เพื่อตรวจพิสูจน์ รวมถึงการสั่งให้คืนเงินอาการการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ในกรณีสั่งงดฆ่า เป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นบุคคลคนละคนกัน เว้นแต่ บุคคลนั้นเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์และเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย นอกจากนี้ ในขั้นตอนการตรวจโรคหลังการฆ่าตามมาตรา ๒๔ เมื่อพนักงานตรวจโรคสัตว์ได้ดำเนินการตรวจโรคสัตว์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖ แล้ว หากเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ได้ฆ่า เป็นโรค และหรือมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าวและพนักงานตรวจโรคสัตว์วินิจฉัยว่าไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายเนื้อสัตว์นั้นเสียทั้งหมดหรือบางส่วน หรือจัดทำให้เป็นเนื้อสัตว์ที่ควรใช้เป็นอาหารก่อน แต่หากเนื้อสัตว์นั้นเหมาะสมใช้เป็นอาหารได้พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะประทับตรารับรองให้จำหน่ายที่เนื้อสัตว์

๒.๖ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์

หลักการของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้การฆ่าสัตว์ต้องกระทำในโรงฆ่าสัตว์เท่านั้น ซึ่งการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ต้องมีการแจ้งการฆ่าสัตว์ เสียอาการการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ แล้วแต่กรณี และต้องมีการตรวจโรคทั้งก่อนฆ่าและหลังการฆ่า หลังจากนั้นก็จะมีการประทับตรารับรองให้จำหน่ายที่เนื้อสัตว์ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๙ ซึ่งต้องระวางโทษก่อนข้างหนัก กล่าวคือ ถ้าเป็นโคหรือกระบือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับตั้งแต่ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท เรียงตามตัวสัตว์ที่ฆ่า หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าเป็นสัตว์อื่นนอกจากโคหรือกระบือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับตั้งแต่ไม่เกิน ๒,๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อย่างไรก็ตาม หลักการของกฎหมายย่อมมีข้อยกเว้น แม้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้การฆ่าสัตว์ต้องกระทำในโรงฆ่าสัตว์เท่านั้น แต่มีข้อยกเว้นให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ได้ ๓ กรณี ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒ คือ

(๑) การฆ่าสัตว์ซึ่งต้องฆ่า ณ ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ ตามพิธีกรรมในทางศาสนา

(๒) การฆ่าสัตว์ในท้องที่ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่นั้นประกาศเป็นครั้งคราวว่าเป็นท้องที่กัณฑ์ และจำเป็นต้องฆ่าสัตว์ในท้องที่นั้น

(๓) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีเหตุสมควรเป็นพิเศษ

ทั้งนี้ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยข้อกำหนดในการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก ผู้ประสงค์จะฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ต้องแจ้งการฆ่าสัตว์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยยื่นแบบแจ้งการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑๒) ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยผู้แจ้งต้องเสียอากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมการประทับตรารับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎกระทรวงฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๕๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมทั้งต้องเสียค่าพาหนะและค่าเบี้ยเลี้ยงของพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามระเบียบว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของทางราชการ ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับแจ้งคือพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมที่สืบเนื่องจากการฆ่าสัตว์ซึ่งเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการฆ่าสัตว์

ขั้นตอนที่สอง พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเหตุผลหรือความจำเป็นที่ต้องฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ ตามมาตรา ๒๒ หากเห็นว่าจำเป็นต้องฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ก็อนุญาตให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์โดยออกหลักฐานการรับแจ้งการฆ่าสัตว์เป็นหนังสือให้แก่ผู้แจ้ง โดยแบบตอบรับการแจ้งการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์คือ แบบแจ้งการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑๒) เช่นเดียวกัน แต่แบบตอบรับการแจ้งการฆ่าจะอยู่ด้านหลังของเอกสารดังกล่าว

ขั้นตอนที่สาม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ออกไปทำการตรวจโรคสัตว์ที่ฆ่านอกโรงฆ่าสัตว์ ตามวัน เวลา และสถานที่รับแจ้ง

ขั้นตอนที่สี่ พนักงานตรวจโรคสัตว์ตรวจโรคสัตว์ทั้งก่อนฆ่าและหลังการฆ่า โดยวินิจฉัยตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖ เช่นเดียวกับการตรวจโรคสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ หากตรวจโรคสัตว์แล้วมีเหตุอันควรสงสัยว่าสัตว์นั้นเป็นโรคระบาด หรือเป็นโรคหรือมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งงดการฆ่าสัตว์และแยกสัตว์ไว้เพื่อตรวจพิสูจน์ และเมื่อตรวจพิสูจน์แล้วสัตว์ที่จะฆ่านั้นเป็นโรคระบาดหรือเป็นโรคหรือมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่คืนเงินอากรให้แก่ผู้แจ้ง กรณีตรวจโรคภายหลังการฆ่าหากพนักงานตรวจโรคสัตว์เห็นว่าเนื้อสัตว์ที่ฆ่าเป็นโรคหรือเนื้อสัตว์นั้นมีลักษณะตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งทำลายเนื้อสัตว์นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนหรือจัดทำให้เป็นเนื้อสัตว์ที่ควรใช้เป็นอาหารก่อน หากพนักงานตรวจโรคสัตว์ตรวจเนื้อสัตว์แล้วไม่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตรารับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ แล้วจึงนำเนื้อสัตว์ไปจำหน่ายได้

ทั้งนี้ หากการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒ ประกอบกฎกระทรวงว่าด้วยข้อกำหนดในการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ผู้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ย่อมมีความผิดต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

๒.๗ การจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ตายเองหรือมิได้ถูกฆ่า

เนื้อสัตว์ที่ตายเองหรือมิได้ถูกฆ่า โดยหลักการแล้วอาจสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมใช้เป็นอาหาร แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บังคับใช้มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ และในขณะเวลานั้น เกิดภาวะขาดแคลนเนื้อสัตว์สำหรับบริโภคในหลายพื้นที่ของประเทศ ดังปรากฏจากหลักการและเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงกำหนดให้มีการจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ตายเองหรือมิได้ถูกฆ่าตามพระราชบัญญัตินี้ได้ แต่ต้องนำเนื้อสัตว์ของสัตว์นั้นซึ่งอยู่ในสภาพยังมีได้ชำแหละไปให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ตรวจหรือในกรณีมีเหตุสมควรจะให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ไปตรวจเนื้อสัตว์ก็ได้ โดยเสียค่าธรรมเนียมการประทับตราให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อพนักงานตรวจโรคสัตว์ได้ตรวจแล้วเห็นว่าเนื้อสัตว์นั้นควรใช้เป็นอาหารได้ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตรารับรองให้จำหน่ายที่เนื้อสัตว์แล้วจึงนำเนื้อสัตว์นั้นไปจำหน่ายได้ หากพนักงานตรวจโรคสัตว์เห็นว่าเนื้อสัตว์นั้นไม่เหมาะที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายเนื้อสัตว์ทั้งตัวหรือบางส่วน หรือจัดทำให้เป็นเนื้อสัตว์ที่ควรใช้เป็นอาหารก่อนได้ ตามมาตรา ๒๕

๒.๘ สภาพบังคับของกฎหมาย

กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ โดยสภาพบังคับเป็นองค์ประกอบหนึ่งของกฎหมาย กล่าวคือกฎหมายต้องออกโดยผู้มีอำนาจออกหรือรัฐอธิปัตย์ และต้องกำหนดความประพฤติของบุคคลให้ต้องปฏิบัติหรือละเว้นมิให้ปฏิบัติ หากฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายซึ่งก็คือสภาพบังคับของกฎหมาย ดังนั้น สภาพบังคับของกฎหมายจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้กฎหมายมีความแตกต่างจากประกาศ และระเบียบซึ่งอาศัยความสมัครใจ ตัวอย่างเช่น ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการขอรับและออกไปรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นต้น

สภาพบังคับของกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มี ๒ ประการ ดังนี้

๒.๘.๑ สภาพบังคับทางปกครอง

๒.๘.๑.๑ การสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์

ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้กรณีเมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย ซึ่งตามข้อ ๑ (๑) ของคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๑๙๐/๒๕๔๗ เรื่อง การมอบอำนาจให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗ อธิบดีกรมปศุสัตว์ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เฉพาะในส่วนภูมิภาคเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ตามมาตรา ๑๖ ซึ่งสามารถสั่งพักใช้ได้ไม่เกินครั้งละ ๑ เดือน ทั้งนี้ วิธีการพักใช้ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๑๘ กล่าวคือ ก่อนสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์

โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย ซึ่งตามข้อ ๑ (๓) ของคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๑๙๐/๒๕๔๗ เรื่อง การมอบอำนาจให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗ อธิบดีกรมปศุสัตว์ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เฉพาะในส่วนภูมิภาคเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) มีอำนาจออกหนังสือเตือนให้ผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ตามมาตรา ๑๘ นอกจากนี้ ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง ยังได้กำหนดวิธีการในการส่งหนังสือแจ้งเตือนไว้ โดยหลักให้ส่งแก่ผู้รับใบอนุญาต เว้นแต่ในกรณีที่ไม่พบตัวผู้รับใบอนุญาต ก็ให้ปิดหนังสือเตือนไว้ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตและให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตได้ทราบค่าเตือนนั้นแล้ว ตั้งแต่วันปิดหนังสือเตือน

๒.๘.๑.๑ การสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์

ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตเคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้ว มากระทำความผิดในเหตุอย่างเดียวกัน อีกภายใน ๑ ปี ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย ซึ่งตามข้อ ๑ (๒) ของคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๑๙๐/๒๕๔๗ เรื่อง การมอบอำนาจให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗ อธิบดีกรมปศุสัตว์ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เฉพาะในส่วนภูมิภาคเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ตามมาตรา ๑๗ ทั้งนี้ เรื่องขึ้นการเพิกถอนใบอนุญาตต้องปรากฏว่ามีการพักใช้ใบอนุญาตมาก่อน แล้วมากระทำความผิดซ้ำในเหตุเดียวกันอีก ภายใน ๑ ปี นับตั้งแต่ถูกพักใช้ใบอนุญาต จึงจะเข้าองค์ประกอบความผิดให้เพิกถอนใบอนุญาตได้ ส่วนวิธีการเพิกถอนใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๑๘ เช่นเดียวกับการสั่งพักใช้ใบอนุญาต กล่าวคือ ก่อนสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย ซึ่งตามข้อ ๑ (๓) ของคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๑๙๐/๒๕๔๗ เรื่อง การมอบอำนาจให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗ อธิบดีกรมปศุสัตว์ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เฉพาะในส่วนภูมิภาคเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) มีอำนาจออกหนังสือเตือนให้ผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ตามมาตรา ๑๘ ส่วนวิธีการในการส่งหนังสือแจ้งเตือน ก็เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในมาตรา ๑๘ วรรคสอง ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

๒.๘.๒ สภาพบังคับทางอาญา

สภาพบังคับทางอาญาหรือโทษทางอาญานั้น ตามมาตรา ๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดโทษทางอาญาไว้ ๕ ประการ ดังนี้

- (๑) ประหารชีวิต
- (๒) จำคุก
- (๓) กักขัง
- (๔) ปรับ
- (๕) ริบทรัพย์สิน

ทั้งนี้ ความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นความผิดที่ไม่กระทบกับความสงบสุขของสังคมมากนัก ต่างกับความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด ซึ่งกระทบต่อความสงบสุขของสังคม จึงมีโทษค่อนข้างหนัก กล่าวคือ มีโทษประหารชีวิต โทษจำคุก และโทษปรับที่หนักกว่า ทั้งนี้ ความผิดตามพระราชบัญญัติ

ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดสภาพบังคับหรือโทษทางอาญา ไว้เพียง ๒ ประการ ดังนี้

๒.๘.๒.๑ โทษจำคุก

ตามมาตรา ๒๗ – มาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นโทษขั้นสูง ให้ดุลพินิจแก่ศาลในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด

๒.๘.๒.๒ โทษปรับ

ตามมาตรา ๒๗ – มาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นโทษขั้นสูง ให้ดุลพินิจแก่ศาลในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด

ทั้งนี้ โทษจำคุกและโทษปรับตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ไม่สามารถยอมความได้ และพนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการสอบสวนคดีได้โดยไม่ต้องมีผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ และความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ได้กำหนดให้เปรียบเทียบคดีได้ จึงต้องฟ้องคดีต่อศาลทุกกรณี

บทที่ ๓

บทบัญญัติพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุง

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติบางมาตราจึงไม่เป็นปัจจุบันและทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้ตามมา แม้ปัจจุบันได้มีการเสนอให้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ต่อมาได้มีการยุบสภา และภายหลังเลือกตั้งใหม่และคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ถอนร่างพระราชบัญญัติของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ค้างอยู่ที่รัฐสภา รวม ๘ ฉบับ โดย ๔ ฉบับเป็นร่างพระราชบัญญัติของกรมปศุสัตว์ ซึ่งมีร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... รวมอยู่ด้วย กลับคืนมาเพื่อให้หน่วยงานผู้เสนอ ทบทวนและพิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และกรมปศุสัตว์ได้เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอร่างพระราชบัญญัติของกรมปศุสัตว์จำนวน ๔ ฉบับ ซึ่งรวมทั้งร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... แต่ผลปรากฏว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์มิได้ยื่นยกร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๘ ฉบับ ส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัติทั้งหมดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ค้างการพิจารณาอยู่ที่รัฐสภาต้องตกไป ทำให้ต้องเริ่มกระบวนการเสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... ใหม่ทั้งหมดทุกระบวนการ และขณะนี้กรมปศุสัตว์ได้เสนอเรื่องไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๔ ฉบับ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๔ ฉบับ และขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งอยู่ในขั้นตอนเดียวกับก่อนที่จะมีการยุบสภาในรัฐบาลชุดก่อน ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า หากการเมืองไม่นิ่งมีการยุบสภา หรือเปลี่ยนรัฐบาล ทำให้ระยะเวลาการเสนอกฎหมายเพื่อให้มีผลบังคับใช้ต้องยืดเวลาออกไป ไม่มีกำหนด ดังนั้น การฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่าย จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อไป ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าบทบัญญัติบางมาตราที่จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุง มีดังนี้

๓.๑ คำนิยาม

คำนิยามตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่มีปัญหาจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุง มีดังนี้

๓.๑.๑ คำนิยาม “สัตว์”

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คำนิยามว่า “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่มีไข่สัตว์ป่า และหมายความเฉพาะโค กระบือ แพะ แกะ สุกร และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากคำนิยาม “สัตว์” ทำให้สัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่รวมถึงสัตว์ปีก ไก่ เป็ด และห่าน ต่อมาจึงได้มีการออกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ไก่ เป็ด และห่านเป็นสัตว์ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และต่อมาได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่าน ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ นับตั้งแต่วันดังกล่าวพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงใช้บังคับกับสัตว์ปีก ไก่ เป็ด และห่าน การตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ไก่ เป็ด และห่าน จึงต้องเป็นไปตามที่

กำหนดในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสัตว์ปีก นอกจากไก่ เป็ด ห่าน ที่มีการบริโภคกันอย่างแพร่หลายและจำเป็นต้องควบคุมโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ คือ นก ไก่แก่ นกกระจอกเทศ นกกระทา เป็นต้น และสัตว์อื่นนอกจากสัตว์ปีกที่มีแนวโน้มจะมีการเลี้ยงและฆ่าเพื่อใช้เป็นอาหาร และเป็นที่ยิยม คือ กวาง ดังนั้น ควรมีการแก้ไขคำนิยามให้กว้างขวางครอบคลุมสัตว์ที่มีการฆ่าเพื่อการบริโภคกันอย่างแพร่หลาย

๓.๑.๒ คำนิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์”

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คำนิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์” หมายความว่า สัตวแพทย์ หรือบุคคลอื่นซึ่งอธิบดี หรือราชการส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตรวจโรคซึ่งมีในสัตว์หรือเนื้อสัตว์

ตามคำนิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์” จึงมี ๒ ประเภทคือ พนักงานตรวจโรคสัตว์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมปศุสัตว์ และพนักงานตรวจโรคสัตว์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ บุคคลที่เป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ หากเป็นสัตวแพทย์ถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้านการสัตวแพทย์จึงสามารถเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ได้ แต่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้านการสัตวแพทย์ จะไปทำหน้าที่พนักงานตรวจโรคสัตว์ ซึ่งเป็นการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ได้หรือไม่อย่างนั้น ตามมาตรา ๒๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดข้อยกเว้นให้ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด หรือสภาวิชาชีพ ซึ่งกระทำการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามอำนาจหน้าที่หรือตามที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานดังกล่าวมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ได้ แม้มิได้ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์สภา และตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๓ กรมปศุสัตว์ได้แต่งตั้งให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ ได้แก่ นายสัตวแพทย์ สัตวแพทย์ และพนักงานตรวจโรคสัตว์ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพนักงานตรวจโรคสัตว์ประจำโรงฆ่าสัตว์จากกรมปศุสัตว์ ในสังกัดสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย (ปัจจุบันเรียกว่า สำนักงานปศุสัตว์เขต) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

อย่างไรก็ตาม ตามคำนิยามในมาตรา ๔ สามารถตีความได้ว่าอธิบดีกรมปศุสัตว์หรือราชการส่วนท้องถิ่นจะแต่งตั้งบุคคลใดเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ก็ได้ โดยที่บุคคลนั้นไม่ต้องเป็นสัตวแพทย์ หรือมีความรู้ด้านการสัตวแพทย์ และไม่จำเป็นต้องผ่านการฝึกอบรมด้านการตรวจโรคสัตว์ ฉะนั้น หากมีการแต่งตั้งบุคคลที่ไม่มีความรู้ไปทำหน้าที่ตรวจโรคสัตว์ ก็จะมีผลต่อคุณภาพของเนื้อสัตว์ การแก้ไขคำนิยามกำหนดคุณสมบัติของพนักงานตรวจโรคสัตว์ ว่าต้องเป็นนายสัตวแพทย์ สัตวแพทย์ หรือบุคคลอื่นที่ผ่านการฝึกอบรมด้านการตรวจโรคสัตว์แล้ว ย่อมทำให้ได้พนักงานตรวจโรคสัตว์ที่มีความรู้ความสามารถมาทำหน้าที่ในการตรวจโรคสัตว์ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการฆ่าสัตว์

๓.๑.๓ คำนิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่”

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คำนิยามว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรี อธิบดี หรือราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ตามคำนิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่” จึงมี ๓ ประเภท คือ

(๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้ง

(๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้ง

(๓) พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้ง

ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ทั้ง ๓ ประเภท มีอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นแต่งตั้ง เป็นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งฉบับ ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้งมีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ยกเว้นมาตรา ๑๕ การรับแจ้งการฆ่าสัตว์และตอบรับการแจ้งการฆ่าสัตว์ เนื่องจากกรณีดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ ซึ่งเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ จึงเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรับแจ้งการฆ่าสัตว์ จัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมอันสืบเนื่องจากการฆ่าสัตว์ รวมทั้งการตอบรับการแจ้งการฆ่าสัตว์

ดังนั้น การแก้ไขคำนิยามพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีได้เพียงพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้ง และมีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ยกเว้นมาตรา ๑๕ การรับแจ้งการฆ่าสัตว์และตอบรับการแจ้งการฆ่าสัตว์ ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่รับแจ้งการฆ่าสัตว์และจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าสัตว์เป็นการเฉพาะ ย่อมทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เกิดความสับสนและไม่มีการแบ่งแยกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้ง หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใดควรเป็นผู้ดำเนินการ

๓.๒ อายุของใบอนุญาต

ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ผู้มีความประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ให้ขอรับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมายตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง คำขอรับใบอนุญาตให้เป็นไปตามแบบที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด ในราชกิจจานุเบกษา อย่างไรก็ตาม ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) ไม่มีกำหนดอายุใบอนุญาตไว้ ใบอนุญาตดังกล่าวจึงใช้ได้ตลอดไป แม้ผู้รับใบอนุญาตตายไป ทายาทหรือผู้ประสงค์จะรับมรดกโรงฆ่าสัตว์ย่อมขอให้โอนใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) ให้แก่ตนได้ หรือหากผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะโอนขาย หรือยกให้ผู้อื่น ก็สามารถขอโอนใบอนุญาตให้กับผู้รับโอนได้ ผลจากการที่ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) ไม่มีกำหนดอายุใบอนุญาต ทำให้ผู้รับใบอนุญาตไม่ปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ให้ได้มาตรฐานเช่นเดียวกับเมื่อครั้งได้รับใบอนุญาต เนื่องจากไม่ต้องมีการปรับปรุงเพื่อให้ได้รับการต่ออายุใบอนุญาต ดังนั้น หากกำหนดอายุใบอนุญาตให้มีอายุ ๓ ปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และหากประสงค์จะประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ต่อไป ก็ต้องต่อใบอนุญาต ซึ่งการต่ออายุใบอนุญาตจะต้องมีการตรวจประเมินโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งโรงฆ่าสัตว์นั้นๆ จะต้องได้มาตรฐานขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด

๓.๓ การประทับตราที่เนื้อสัตว์

ตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.๒๕๓๕ บัญญัติว่า “เมื่อได้ฆ่าสัตว์แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนำเนื้อสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตรารับรองให้จำหน่ายที่เนื้อสัตว์นั้นแล้ว” มาตรา ๒๔ เป็นขั้นตอนการตรวจโรคสัตว์หลังการฆ่า โดยพนักงานตรวจโรคสัตว์จะตรวจวินิจฉัยเนื้อสัตว์ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖ หากพนักงานตรวจ

โรคสัตว์ตรวจวินิจฉัยแล้ว เห็นว่าเนื้อสัตว์นั้นเหมาะสมใช้เป็นอาหารได้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะประทับตรารับรองให้จำหน่ายที่เนื้อสัตว์นั้น ทั้งนี้ การประทับตราที่เนื้อสัตว์สำหรับสัตว์ใหญ่ โค กระบือ แพะ แกะ และสุกร มีการตัดแบ่งเป็นชิ้นส่วนต่างๆ ตามที่กำหนดในแบบตอรับแจ้งการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๕ - ๑๐) แต่สำหรับสัตว์เล็กอย่างสัตว์ปีก ไก่ เป็ด และห่าน การประทับตราที่เนื้อสัตว์ปีก ซึ่งฆ่าวันหนึ่งๆ เป็นแสนตัว และในทางปฏิบัติเนื้อสัตว์ปีก อย่างเนื้อไก่ มีการตัดแบ่งเป็นชิ้นส่วนต่างๆ มากมาย เช่น ขา น่อง สะโพก สันใน เนื้อหน้าอก ปีกเต็ม ปีกบน ปีกกลาง ปีกล่าง เป็นต้น จึงทำให้ไม่สามารถประทับตราที่เนื้อสัตว์ปีกได้ ดังนั้น การแก้ไขให้การประทับตราที่บรรจุภัณฑ์หรือติดสติ๊กเกอร์แทนการประทับตราที่เนื้อสัตว์ จะเหมาะสมยิ่งกว่าการประทับตราที่บริเวณเนื้อสัตว์นั้นๆ ซึ่งรวมถึงเนื้อสัตว์ใหญ่ด้วย

๓.๔ การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์

ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ ได้ ๓ กรณี คือ

(๑) การฆ่าสัตว์ซึ่งต้องฆ่า ณ ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ ตามพิธีกรรมในทางศาสนา

(๒) การฆ่าสัตว์ในท้องที่ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่นั้นประกาศเป็นครั้งคราวว่าเป็นท้องที่กัณฑ์ และจำเป็นต้องฆ่าสัตว์ในท้องที่นั้น

(๓) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีเหตุสมควรเป็นพิเศษ

การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ที่มีปัญหามากที่สุด คือ การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ตามมาตรา ๒๒ (๒) และ (๓) โดยในส่วนของ การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ตามมาตรา ๒๒ (๒) การฆ่าสัตว์ในท้องที่ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่นั้นประกาศเป็นครั้งคราวว่าเป็นท้องที่กัณฑ์ และจำเป็นต้องฆ่าสัตว์ในท้องที่นั้น บทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้กำหนดองค์ประกอบไว้ว่าท้องที่กัณฑ์ ต้องมีองค์ประกอบอย่างไรบ้าง และประกาศเป็นครั้งคราวนั้น เป็นระยะเวลายาวนานเพียงใด ก็เดือนหรือก็ปี ปัญหาช่องว่างของบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ส่งผลให้บางจังหวัดเป็นจังหวัดที่เจริญแล้ว แต่เป็นท้องที่กัณฑ์และสามารถฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ได้ เป็นระยะเวลานานหลายปีแล้ว และไม่มีความเป็นไปได้ที่จะยกเลิกท้องที่กัณฑ์ ส่งผลให้เนื้อสัตว์ที่ได้จากการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ซึ่งมีต้นทุนต่ำกว่า ไปตีตลาดแข่งขันกับเนื้อสัตว์ที่มาจากโรงฆ่าสัตว์ซึ่งมีต้นทุนที่สูงกว่า เนื่องจากไม่มีกฎหมายห้ามไว้ว่าเนื้อสัตว์ที่ได้จากการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์เคลื่อนย้ายข้ามเขตท้องที่กัณฑ์ไม่ได้ ส่งผลให้การพัฒนาให้มีโรงฆ่าสัตว์ที่ได้รับอนุญาต ดำเนินการได้อย่างยากลำบาก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้หลายจังหวัดได้มีการยกเลิกท้องที่กัณฑ์ แต่ในบางจังหวัดยังคงมีอยู่ โดยจังหวัดที่มีการยกเลิกท้องที่กัณฑ์ หากจะฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ ต้องอ้างตามมาตรา ๒๒ (๓) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีเหตุสมควรเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งการฆ่าสัตว์ว่า กรณีที่ผู้แจ้งการฆ่าสัตว์แจ้งนั้นมีเหตุสมควรเป็นพิเศษหรือไม่ หากมีเหตุสมควรเป็นพิเศษ พนักงานเจ้าหน้าที่จะอนุญาตให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์และออกหลักฐานการรับแจ้งการฆ่าสัตว์ให้กับผู้แจ้ง ฉะนั้น การฆ่าสัตว์ในกรณีมีเหตุสมควรพิเศษ ซึ่งให้ดุลพินิจที่กว้างขวางแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งการฆ่าสัตว์ จึงเห็นควรกำหนดให้ชัดเจนว่าเหตุสมควรพิเศษมีองค์ประกอบใดบ้าง มีความจำเป็นเพียงใดถึงขนาดให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้

๓.๕ การโอนและการยกเลิกใบอนุญาต

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้กำหนดการโอนและการยกเลิกใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) ไว้ บัญญัติไว้เฉพาะกรณีพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต ตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ ซึ่งเป็นสภาพบังคับทางปกครอง ฉะนั้น การพิจารณาการโอนใบอนุญาตโดยทางมรดกกรณีผู้รับใบอนุญาตตาย และโดยนิติกรรมกรณีผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะโอนขายหรือยกกิจการโรงฆ่าสัตว์ให้กับผู้อื่น ซึ่งจะต้องดำเนินการยกเลิกใบอนุญาตเดิมและออก

ใบอนุญาตฉบับใหม่ให้กับผู้รับโอน กรณีดังกล่าว สามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไรนั้น จะต้องตีความพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า “ผู้ใดมีความประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ให้ขอรับใบอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง...” ซึ่งรายละเอียดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับและออกใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ เป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาอนุญาตให้ตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ มี ๓ ส่วน คือ

ประการแรก ขั้นตอนการยื่นคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์

ประการที่สอง ทำเลที่ตั้ง และโครงสร้างภายในโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์

ประการที่สาม ขั้นตอนกระบวนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์

ฉะนั้น โดยสภาพแล้วการเป็นผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ มิได้อาศัยคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้รับใบอนุญาต แต่พิจารณาถึงทำเลที่ตั้ง โครงสร้างอาคารโรงฆ่าสัตว์ และการจัดการสุขลักษณะในโรงฆ่าสัตว์ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ อีกทั้ง ตามพระราชบัญญัติควบคุมการ ฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้กำหนดอายุของใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ไว้ ใบอนุญาตจึงใช้ได้ตลอดไป ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ แล้ว การเป็นผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ จึงมิได้อาศัยคุณสมบัติเฉพาะตัว ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ จึงสามารถโอนแก่กันได้ ทั้งโดยทางมรดกและโดยนิติกรรม ซึ่งวิธีการโอนนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดต้องยกเลิกใบอนุญาตฉบับเดิม โดยทางเพิกถอนในใบอนุญาตเดิมโดยระบุว่าโอนใบอนุญาตโดยทางมรดกหรือโดยนิติกรรมแล้วแต่กรณี และออกใบอนุญาตฉบับใหม่ให้กับผู้โอนโดยระบุวันที่ออกใบอนุญาตตามความเป็นจริงแต่เลขที่ของใบอนุญาตยังคงเป็นเลขที่เดิม ทั้งนี้ให้ผู้รับโอนใบอนุญาตสำเนาใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ฉบับเดิมที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ทางเพิกถอนแล้ว เก็บไว้เป็นหลักฐานการรับโอนส่วนหนึ่งด้วย นอกจากนี้ การออกใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ฉบับใหม่ให้กับผู้รับโอนใบอนุญาต เป็นการออกใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ จึงต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ๒๐๐ บาท ตามข้อ ๙ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และการโอนใบอนุญาตโดยทางมรดกและโดยนิติกรรมเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลผู้รับใบอนุญาต มิใช่การตั้งโรงฆ่าสัตว์ขึ้นใหม่ จึงไม่ต้องดำเนินการขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕

อย่างไรก็ตาม การวินิจฉัยดังกล่าวเป็นการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้กำหนดเกี่ยวกับการโอนใบอนุญาตไว้ โดยชัดแจ้ง ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ คือ ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๔๕๓/๒๕๔๖ เรื่อง การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด อนุญาตและออกใบอนุญาตให้กับโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ซึ่งตามข้อ ๑ (๑) กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุญาตและออกใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ แต่มิได้กำหนดให้ยกเลิกใบอนุญาตดังกล่าวได้ และกรณีการยกเลิก

ใบอนุญาตเพื่อออกใบอนุญาตฉบับใหม่ให้กับผู้รับโอน มิใช่การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามที่อธิบดีกรมปศุสัตว์ได้มอบอำนาจไว้ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๑๙๐/๒๕๔๗ เรื่อง การมอบอำนาจให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗ ทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบางจังหวัดไม่มีความมั่นใจที่จะยกเลิกใบอนุญาตฉบับเดิมและออกใบอนุญาตฉบับใหม่ให้กับผู้รับโอน ดังนั้น หากมีการแก้ไขบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้มีการโอนใบอนุญาตกันได้ และกำหนดให้ยกเลิกใบอนุญาตได้ทั้งกรณียกเลิกใบอนุญาตฉบับเดิมเพื่อออกใบอนุญาตฉบับใหม่ให้กับผู้รับโอน และการยกเลิกใบอนุญาตกรณีผู้ประกอบการไม่มีความประสงค์จะประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ต่อไปแล้ว ย่อมทำให้การโอนกิจการโรงฆ่าสัตว์และการยกเลิกการประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์สามารถดำเนินการไปได้โดยไม่ติดขัด นอกจากนี้ การแก้ไขคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๔๕๓/๒๕๔๖ เรื่อง การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด อนุญาตและออกใบอนุญาตให้กับโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖ โดยกำหนดให้ชัดเจนว่าผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการยกเลิกใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ด้วย ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดว่าตนมีอำนาจในการยกเลิกใบอนุญาตได้ แทนที่จะอาศัยการตีความว่าเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการออกใบอนุญาตก็ให้มีอำนาจในการยกเลิกใบอนุญาตด้วย ซึ่งเป็นการตีความตามเจตนารมณ์ของการมอบอำนาจ ที่ประสงค์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ในส่วนที่เกี่ยวกับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ทุกกรณี

บทที่ ๔

ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และแนวทางการแก้ไข

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับใช้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ แต่ได้โอนมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมปศุสัตว์ เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ จึงถือว่ายังเป็นกฎหมายใหม่สำหรับกรมปศุสัตว์ จากการที่กรมปศุสัตว์ได้บังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ได้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายมากมาย ดังปรากฏจากข้อหาหรือทางกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และคำถามจากการบรรยายที่ผู้เขียนได้รับมอบหมายเป็นวิทยากรบรรยาย รวมทั้งการตอบข้อซักถามจากที่ประชุม ดังสรุปปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ดังนี้

๔.๑ ปัญหาเกี่ยวกับการตั้งโรงฆ่าสัตว์

๔.๑.๑ ปัญหาการตั้งโรงฆ่าสัตว์ในที่ดินของรัฐ

แม้ในปัจจุบันได้มีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งมีผลให้ยกเลิกกฎกระทรวงกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามกฎกระทรวงฉบับใหม่มีได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเอกสารหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองไว้ในเนื้อหาของกฎกระทรวงดังเช่นกฎกระทรวงฉบับเดิมที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ (๓) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดให้ผู้ขออนุญาตจะต้องแนบสำเนาเอกสารหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินในระหว่างที่ใช้เป็นที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ และในกรณีที่ผู้ขออนุญาตไม่ใช่เจ้าของที่ดินให้มีหนังสือแสดงความยินยอมของเจ้าของที่ดินที่ใช้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่าประเด็นเรื่องกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองในที่ดินที่ประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ เป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องหยิบยกมาพิจารณา ซึ่งในแบบคำขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ตามกฎกระทรวงฉบับใหม่ควรต้องระบุเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินเช่นเดียวกับกฎกระทรวงฉบับเดิมด้วย ฉะนั้น ผู้เขียนจึงยังคงนำปัญหาการตั้งโรงฆ่าสัตว์ในที่ดินของรัฐมาอธิบายและวินิจฉัยในคู่มือเล่มนี้ โดยเห็นว่ากรณีผู้ประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยเป็นผู้มีชื่อในโฉนดที่ดิน หรือเป็นผู้มีสิทธิครอบครองที่ดิน โดยเป็นผู้มีชื่อใน นส.๓ หรือนส.๓ ก หรือเป็นผู้เช่าที่ดินจากเอกชน ก็ต้องแนบสำเนาโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือสัญญาเช่าแล้วแต่กรณี แต่ถ้าที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินของรัฐ เช่น ที่ราชพัสดุ ที่ป่าสงวนแห่งชาติ หรือที่ดิน ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรณีดังกล่าว ผู้ประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์จะขอตั้งโรงฆ่าสัตว์ในที่ดินของรัฐดังกล่าวได้หรือไม่ หากทำได้ต้องทำอะไร และต้องแนบเอกสารใดบ้าง

๔.๑.๑.๑ การตั้งโรงฆ่าสัตว์ในที่ราชพัสดุ

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้กำหนดคำนิยาม “ที่ราชพัสดุ” หมายถึง อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น ตามกฎหมายที่ดิน

(๒) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่งทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล และขององค์การปกครองท้องถิ่นไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ

ที่ราชพัสดุมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในทางราชการ แต่ถ้าที่ราชพัสดุแปลงใดไม่ได้ใช้ประโยชน์ในทางราชการ หรือไม่ได้สงวนไว้ เพื่อประโยชน์ในราชการ กรมธนารักษ์ก็จะนำมาจัดหาประโยชน์ โดยการจัดให้เช่าหรือโดยวิธีการจัดทำสัญญาต่างตอบแทนอื่น นอกเหนือจากการจัดให้เช่าก็ได้ สำหรับการจัดหาประโยชน์ในลักษณะใดขึ้นอยู่กับสภาพทำเลของที่ราชพัสดุ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ผู้ที่มีความประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ จะขอใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุ ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาประโยชน์ เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๔๕ โดยหมวด ๓ ข้อ ๒๓ วรรคแรกได้กำหนดไว้ว่า เอกชนหรือบุคคลธรรมดาสามารถที่ยื่นคำขอเช่าที่ราชพัสดุได้ ซึ่งการขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ นั้น เข้าลักษณะของการขอเช่าที่ดินเพื่อประโยชน์อย่างอื่น ผู้ที่ประสงค์จะยื่นคำขอสามารถติดต่อยื่นคำขอได้ที่ กรมธนารักษ์หรือธนารักษ์พื้นที่

๔.๑.๑.๒ การตั้งโรงฆ่าสัตว์ในที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้กำหนดให้อธิบดีกรมป่าไม้โดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตามพระราชกฤษฎีกาโอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงอำนาจหน้าที่และกิจการของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๖) มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยใน (๑) กำหนดให้การเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติคราวละไม่น้อยกว่าห้าปีแต่ไม่เกินสามสิบปี ในกรณีผู้ได้รับอนุญาตเป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ จะอนุญาตโดยได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่เห็นสมควรก็ได้ นอกจากนี้ ในมาตรา ๑๖ วรรคสอง ยังกำหนดให้การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยในข้อ ๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้บุคคลผู้มีความจำเป็นและประสงค์จะขออนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้ยื่นคำขอต่อจังหวัดที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่หรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนดตามแบบ ป.ส. ๒๐ (สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ) หรือแบบ ป.ส. ๒๑ (สำหรับบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลทั่วไป) แล้วแต่กรณี พร้อมหลักฐานต่างๆ ตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอและให้จัดทำคำชี้แจงเกี่ยวกับเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องขออนุญาตประกอบคำขอด้วย และในข้อ ๖ กำหนดให้เมื่อจังหวัดหรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนดได้รับคำขออนุญาตตามข้อ ๕ แล้ว ให้จัดทำรายงาน พร้อมทั้งความเห็นเบื้องต้นเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่รับคำขอ ทั้งนี้ พื้นที่ที่จะพิจารณาอนุญาตได้ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ตามข้อ ๘ (๑)-(๘) ส่วนการขออนุญาตใช้พื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์นั้น เป็นการอนุญาตกรณีอื่นๆ ตามข้อ ๑๕ พื้นที่ที่จะพิจารณาอนุญาตได้ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ตามข้อ ๘ และในกรณีที่เป็นต้องใช้หลักวิชาสาขาหนึ่งสาขาใดโดยเฉพาะ ต้องได้รับความเห็นชอบเป็นหนังสือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้วย โดยให้พิจารณาอนุญาตในจำนวนพื้นที่แต่ละคำขอตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่กิจการนั้นๆ และมีกำหนดเวลาคราวละไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ต้องไม่เกินสามสิบปี

ดังนั้น ผู้ประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม้ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน แต่สามารถมีสิทธิครอบครองที่ดินภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติในระหว่างใช้เป็นที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ โดยดำเนินการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๑.๓ การตั้งโรงฆ่าสัตว์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ ได้กำหนดคำนิยาม “เกษตรกรรม” หมายถึง การทำไร่ ทำนา การเลี้ยงสัตว์ และกิจการอื่น ที่เกี่ยวเนื่องกับเกษตรกรรม ตามที่ประกาศโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น การตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ จึงไม่ใช่เกษตรกรรม ทำให้ไม่เข้าตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ที่จะสามารถขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ แต่ไม่ใช่ว่าจะไม่สามารถดำเนินการทางใดได้อีก เนื่องจากแนวทางการจัดสรรที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีข้อยกเว้นกรณี หากที่ดินส.ป.ก.๔-๐๑ ในบริเวณนั้นไม่เหมาะสมหรือไม่สามารถที่จะประกอบเกษตรกรรมได้ เช่น เป็นที่ดอน แห้งแล้ง หรือที่ดินบริเวณนั้นๆ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ ไม่ได้มีการจัดสรรให้ประชาชนเข้าทำประโยชน์ หรือเป็นที่ที่ประชาชนไม่ประสงค์ที่จะยื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ ดังนั้น หากที่ดินที่ผู้ประสงค์จะขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ เข้าลักษณะดังกล่าว สามารถยื่นคำขออนุญาตขอเข้าทำประโยชน์ ในที่ดินนั้นต่อสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ได้

ทั้งนี้ เมื่อผู้ประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ดำเนินการดังกล่าวจนได้สิทธิครอบครองในที่ดินของรัฐซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ ที่ป่าสงวนแห่งชาติ หรือที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แล้วแต่กรณี จึงนำมาพิจารณาประกอบกับเงื่อนไขอื่นๆ ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อพิจารณาว่าเข้าตามหลักเกณฑ์ที่จะออกใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) ได้หรือไม่

๔.๑.๒ ปัญหาการพิจารณากฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการตั้งโรงฆ่าสัตว์

การตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ มิได้พิจารณาเพียงมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ เท่านั้น แต่จะต้องพิจารณากฎหมายอื่นๆ ประกอบการพิจารณาอีกหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยกฎหมายแต่ละฉบับเกี่ยวข้องกับ การตั้งโรงฆ่าสัตว์ ดังต่อไปนี้

๔.๑.๒.๑ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘

การก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ต้องพิจารณาทำเลที่ตั้งว่าต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่ เนื่องจากในบางพื้นที่อาจมีการออกกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม ตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งตามมาตรา ๒๗ กำหนดห้ามบุคคลใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวมหรือปฏิบัติการใดๆ ซึ่งขัดกับข้อกำหนดของผังเมืองรวมนั้น หรือตามมาตรา ๔๘ กำหนดให้ในท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ได้กำหนดห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินหรือแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงอสังหาริมทรัพย์ให้ผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ หรือในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๔๒ หรือมาตรา ๔๕ ซึ่งเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินในท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

๔.๑.๒.๒ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

ตามมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้จะใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในท้องที่ใด มีบริเวณเพียงใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ฉะนั้นหากในท้องที่ใดได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ แล้ว การก่อสร้างอาคาร ดัดแปลงอาคาร ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น จึงจะดำเนินการก่อสร้างหรือ

ดัดแปลงอาคารได้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ดังนั้น ในการก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ หากในท้องที่ใดได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ การก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ก็ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๒๑ ด้วย

๔.๑.๒.๓ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕

เนื่องจากการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในบริเวณโดยรอบที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ จึงต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วย ตัวอย่างเช่นในบางพื้นที่อาจมีการออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งในกฎกระทรวงดังกล่าวได้กำหนดมาตรการคุ้มครองไว้หลายประการ เช่น กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือมิให้กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ห้ามกระทำหรือกิจกรรมใดๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ในพื้นที่นั้นจากลักษณะตามธรรมชาติหรือเกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เป็นต้น

๔.๑.๒.๔ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

การตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามข้อ ๒ (๑) ของประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ ๕/๒๕๓๘ เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๓๘ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๒ (๑) กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น กำหนดให้บางกิจการหรือทุกกิจการเป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น และตาม (๒) ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ให้ดำเนินการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

นอกจากนี้ตามมาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๑) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ดำเนินการตามประเภทที่มีข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา ๓๒ (๑) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไข โดยเฉพาะให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๒) ก็ได้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว”

ดังนั้น การประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ผู้ประกอบกิจการจึงต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จากราชการส่วนท้องถิ่นนั้นๆ และผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

๔.๑.๒.๕ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดคำนิยาม “โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่า ตั้งแต่ห้าแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม สำหรับทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใดๆ ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำว่า “ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง” นั้น เป็นไปตามกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ในบัญชีแนบท้ายกฎกระทรวงดังกล่าว ลำดับที่ ๔ กำหนดให้โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งมีใช้สัตว์น้ำ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ (๑) การฆ่าสัตว์ เป็นโรงฆ่าสัตว์จำพวกที่ ๓ ทุกขนาด และตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้แบ่งประเภทโรงงานออกเป็น ๓ จำพวก ได้แก่

(๑) โรงงานจำพวกที่ ๑ ได้แก่ โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่สามารถประกอบกิจการโรงงานได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน

(๒) โรงงานจำพวกที่ ๒ ได้แก่ โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่เมื่อจะประกอบกิจการโรงงาน ต้องแจ้งผู้อนุญาตทราบก่อน

(๓) โรงงานจำพวกที่ ๓ ได้แก่ โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่การตั้งโรงงานจะต้องได้รับอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้

ดังนั้น ในการก่อตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ หากเข้าข่ายเป็นโรงงานตามคำนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว จึงเป็นโรงงานจำพวกที่ ๓ ทุกกรณี ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจะดำเนินการได้

๔.๑.๓ ปัญหาโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวม

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๔.๑.๒ ว่าการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ มิได้พิจารณาเพียงมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ เท่านั้น แต่จะต้องพิจารณากฎหมายอื่นๆ ประกอบ ได้แก่ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ประเด็นที่เป็นปัญหาและแก้ไขได้ยากหรือแทบจะไม่มีทางแก้ไขเลย คือ ปัญหาโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวม กรณีผู้ประกอบการประสงค์จะตั้งโรงฆ่าสัตว์ขึ้นใหม่ แต่ทำเลที่ตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวม ก็ไม่สามารถตั้งโรงฆ่าสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าวได้ ฉะนั้น ก่อนตั้งโรงฆ่าสัตว์ ผู้ประกอบการต้องพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบว่าทำเลที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์อยู่ในเขตผังเมืองรวมหรือไม่ ถ้าอยู่ในเขตผังเมืองรวมก็ต้องพิจารณาว่าอยู่ในเขตพื้นที่ที่ห้ามตั้งโรงฆ่าสัตว์หรือไม่ ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวต่อไป และที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ กรณีโรงฆ่าสัตว์ที่ตั้งอยู่ก่อนแล้ว ผู้ประกอบการประสงค์จะทำให้เป็นโรงฆ่าสัตว์ที่ได้รับใบอนุญาต แต่ติดขัดปัญหาทำเลที่ตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวม กรณีดังกล่าวต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งมาตรา ๔ กำหนดคำนิยามไว้ว่า “ผังเมืองรวม” หมายความว่า แผนผัง นโยบายและโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุมโดยทั่วไปเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบทในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข โภค บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อมเพื่อบรรลุดูวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ผลของการกำหนดผังเมืองรวม เป็นไปตามมาตรา ๒๖ ซึ่งกำหนดให้ใช้บังคับผังเมืองรวมโดยออกเป็นกฎกระทรวง ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับได้ไม่เกิน ๕ ปี ซึ่งในกฎกระทรวงนั้นๆ จะเขียนเอาไว้ว่าให้ใช้บังคับได้ ๕ ปี ตัวอย่างเช่น กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมื่อนครศรีธรรมราช พ.ศ. ๒๕๔๕ กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม เมื่อนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้น

ในเขตที่มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง กำหนดห้ามมิให้ใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวม หรือปฏิบัติการใดๆ ซึ่งขัดกับข้อกำหนดของผังเมืองรวม นั้น ทั้งนี้ กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม จะกำหนดประเภทที่ดิน และสีไว้ ตัวอย่างเช่น ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง) ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง (สีส้ม) และที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีแดง) ห้ามใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อจัดตั้งโรงฆ่าสัตว์

ฉะนั้น หากเป็นกรณีตั้งโรงฆ่าสัตว์ขึ้นใหม่ แล้วปรากฏว่าทำเลที่ตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวม เหลือง ส้ม หรือแดง โปรดจำไว้จงมั่นว่าห้ามตั้งโรงฆ่าสัตว์ แต่ปัญหาส่วนมากมักเกิดในกรณีที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ ก่อนแล้ว มาขออนุญาตจัดตั้งให้ถูกต้องตามกฎหมายในภายหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงฆ่าสัตว์ปิก ที่แต่เดิม พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ใช้บังคับกับโรงฆ่าสัตว์ปิก ต่อมาเมื่อ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ ได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับโรงฆ่าสัตว์ปิก ดังนั้น เมื่อผู้ประกอบการโรงฆ่าสัตว์ปิกประสงค์จะขอรับใบอนุญาตให้ถูกต้อง ตามกฎหมาย แต่ปรากฏว่าโรงฆ่าสัตว์ของตนตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวมสีเหลือง ส้ม หรือแดง (ส่วนมากเป็น สีเหลือง) ซึ่งห้ามตั้งโรงฆ่าสัตว์ จะมีทางออกให้กับผู้ประกอบการอย่างไร กรณีนี้มาตรา ๒๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดมิให้ใช้บังคับแก่กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินได้ใช้ ประโยชน์ที่ดินมาก่อนมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมและให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นต่อไป อย่างไรก็ตาม หากเจ้าของที่ดินได้ปรับปรุงอาคารที่มีอยู่แล้วในลักษณะทุบทิ้งแล้วสร้างขึ้นใหม่แม้อยู่ในที่ดินบริเวณเดิม ถือว่า เป็นการสร้างขึ้นใหม่ ไม่เข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ดังนั้น การที่จะเข้าตามข้อยกเว้นดังกล่าวต้องเป็นกรณีได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับ ผังเมืองรวม และต้องมีได้แก้ไขปรับปรุงในลักษณะสร้างขึ้นใหม่ แม้ตามบทเฉพาะกาลในข้อ ๒๒ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ จำพวกไก่ เป็ด และห่านที่ได้ดำเนินการอยู่ก่อน วันที่พระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับ กับไก่ เป็ด และห่านในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ ใช้บังคับ ให้ได้รับยกเว้นหลักเกณฑ์ตามข้อ ๖ (๑) และ (๒) โดยข้อยกเว้นในข้อ ๖ (๑) คือ ได้รับยกเว้นกรณีที่ห้ามตั้งโรงงานตามกฎหมายโรงงานหรือห้ามตั้ง โรงฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง ทั้งนี้ การได้รับยกเว้นตามกฎหมายผังเมือง มิได้หมายความว่า กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งมีลำดับศักดิ์ของกฎหมายเพียง “กฎกระทรวง” จะมีผลไปยกเว้นหลักตามพระราชบัญญัติการ ผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งมีลำดับศักดิ์ของกฎหมายระดับ “พระราชบัญญัติ” ซึ่งลำดับศักดิ์สูงกว่ากฎกระทรวง แต่ตีความได้ว่าการได้รับยกเว้นตามกฎหมายผังเมืองนั้น ต้องเป็นกรณีได้รับยกเว้นตามพระราชบัญญัติการ ผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง คือ ต้องเป็นกรณีได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมา ก่อนมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมซึ่งจะส่งผลให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นต่อไป

๔.๑.๔ ปัญหาทำเลที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย

ตามกฎกระทรวงฉบับเดิมในข้อ ๔ (๑) - (๓) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดหลักเกณฑ์ให้ โรงฆ่าสัตว์ต้องอยู่ในทำเลที่ตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม และมีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ โดยไม่ก่อให้เกิดอันตราย เหตุรำคาญหรือความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น

(๒) ไม่อยู่ใกล้วัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน หรือสถานที่ศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยค้างคืน หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพักและสถานที่ราชการในระยะที่ เห็นว่าจะก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าว

(๓) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่ อาศัยในบริเวณใกล้เคียง

โรงฆ่าสัตว์ที่จะตั้งขึ้นใหม่ต้องมีทำเลที่ตั้งตามที่กำหนดทั้ง ๓ ประการดังกล่าว ซึ่งหาสถานที่ที่มีทำเลที่ตั้งดังกล่าวได้ยาก ประเด็นที่เป็นปัญหามากที่สุดโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงฆ่าสัตว์ที่ตั้งอยู่ก่อนแต่ยังไม่ได้รับอนุญาต เช่น โรงฆ่าสัตว์ปิก แต่เดิมไม่อยู่ภายใต้

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมาเมื่อมีการกำหนดให้ไก่ เป็ด และ ห่านเป็นสัตว์ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีการออกพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่าน ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ นับตั้งแต่นั้นมาโรงฆ่าสัตว์ปีกไก่ เป็ด และห่าน จึงต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต้องได้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) เมื่อผู้ประกอบการยื่นคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑) เพื่อขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) ผลปรากฏว่าทำเลที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ปีกอยู่ในย่านประชาชนอาศัย ตามข้อ ๔ (๓) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้ไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ ส่งผลให้โรงฆ่าสัตว์ปีกจำนวนมาก ยังเป็นโรงฆ่าสัตว์ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตต่างๆ ที่มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเป็นโรงฆ่าสัตว์ปีกที่ได้รับอนุญาตได้ สาเหตุเนื่องจากติดขัดทำเลที่ตั้งอยู่ในที่ชุมชน

ต่อมาเมื่อมีการออกกฎกระทรวงฉบับใหม่ คือ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งมีผลยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงฉบับใหม่กำหนดทำเลที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ไว้ในข้อ ๖ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้สถานที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ต้องอยู่ในทำเลที่เหมาะสม มีการคมนาคมที่สะดวก มีระบบสาธารณสุขปกคลุมที่เพียงพอ และมีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ โดยไม่ก่อให้เกิดอันตราย เหตุรำคาญ หรือความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น และห้ามตั้งอยู่ภายในบริเวณดังต่อไปนี้

(๑) บริเวณที่ห้ามตั้งโรงงานหรือห้ามตั้งโรงฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

(๒) บริเวณศาสนสถาน สถานพยาบาล หอพัก สถานที่ราชการ แหล่งชุมชนหรือสถานศึกษา รวมทั้งภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากเขตสถานที่ดังกล่าว เว้นแต่กรณีที่เป็นโรงฆ่าสัตว์หรือโรงพักสัตว์ของสถานศึกษาให้ตั้งภายในสถานศึกษาหรือภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากเขตสถานศึกษานั้นได้

(๓) บริเวณที่น้ำท่วมถึง

(๔) บริเวณที่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนของวัตถุดิบจากเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม

นอกจากนี้ ตามบทเฉพาะกาลในข้อ ๒๒ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์จำพวกไก่ เป็ด และห่านที่ได้ดำเนินการอยู่ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่านในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ ใช้บังคับ ให้ได้รับยกเว้นหลักเกณฑ์ตามข้อ ๖ (๑) และ (๒) กล่าวคือ ให้โรงฆ่าสัตว์ปีกไก่ เป็ด ห่านที่ตั้งอยู่ก่อนวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่านในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ มีผลใช้บังคับ ให้โรงฆ่าสัตว์ปีกดังกล่าวได้รับข้อยกเว้นตามข้อ ๖ (๑) บริเวณที่ห้ามตั้งโรงงานหรือห้ามตั้งโรงฆ่าสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง และ (๒) บริเวณศาสนสถาน สถานพยาบาล หอพัก สถานที่ราชการ แหล่งชุมชนหรือสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งชุมชน ฉะนั้น การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวยอมทำให้โรงฆ่าสัตว์ปีกที่อยู่ในแหล่งชุมชนสามารถขอรับใบอนุญาตเพื่อเป็นโรงฆ่าสัตว์ที่ได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมายได้

๔.๒ ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับโรงฆ่าสัตว์ปีก ไก่ เป็ด และห่าน

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับใช้กับสัตว์ปีกไก่ เป็ด และห่าน เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ ตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่านในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ ผลจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับโรงฆ่าสัตว์ปีกไก่ เป็ด และห่าน ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายดังนี้

๔.๒.๑ ปัญหาทำเลที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ปีก

ตามที่พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพิ่งบังคับใช้กับโรงฆ่าสัตว์ปีกเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ ดังนั้น โรงฆ่าสัตว์ปีกที่ตั้งอยู่ก่อนวันดังกล่าวจึงเป็นโรงฆ่าสัตว์ปีกที่ไม่ได้รับอนุญาตทั้งสิ้น ต่อมาเมื่อผู้ประกอบการมีความประสงค์ให้โรงฆ่าสัตว์ปีกของตนซึ่งดำเนินการอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นโรงฆ่าสัตว์ปีกที่ได้รับอนุญาตถูกต้องตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงยื่นคำขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑) เพื่อขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) แต่มีปัญหาติดขัดในส่วนของทำเลที่ตั้งของโรงฆ่าสัตว์ปีก ตั้งอยู่ในที่ชุมชน ต้องห้ามตามกฎหมายกระทรวงฉบับเดิม ตามข้อ ๔ (๑) และ (๓) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการแก้ไขกฎหมาย กระทั่งได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งมีผลยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามกฎกระทรวงฉบับใหม่ ในบทเฉพาะกาลข้อ ๒๒ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์จำพวกไก่ เป็ด และห่านที่ได้ดำเนินการอยู่ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่านในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ ใช้บังคับ ให้ได้รับยกเว้นหลักเกณฑ์ตามข้อ ๖ (๑) และ (๒) ดังนั้น โรงฆ่าสัตว์ปีกไก่ เป็ด ห่าน ที่ตั้งอยู่ก่อนวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่านในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ มีผลใช้บังคับ จึงได้รับข้อยกเว้นตามข้อ ๖ (๑) บริเวณที่ห้ามตั้งโรงงานหรือห้ามตั้งโรงฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง และ (๒) บริเวณศาสนสถาน สถานพยาบาล หอพัก สถานที่ราชการ แหล่งชุมชนหรือสถานศึกษา ทั้งนี้ การกำหนดบทเฉพาะกาลดังกล่าวทำให้โรงฆ่าสัตว์ปีกที่ตั้งอยู่ก่อนวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ และอยู่ในแหล่งชุมชน สามารถขอรับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๑) ได้ ส่วนการจะได้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (แบบ ขจส.๒) หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาเงื่อนไขอื่นๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกอบการพิจารณาด้วย

๔.๒.๒ ปัญหาสัตว์ปีกยังไม่รวมถึงนก

ตามที่มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่มีไข่สัตว์ป่า และหมายความเฉพาะโค แพะ แกะ สุกร และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ไก่ เป็ด และห่าน เป็นสัตว์ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่านในทุกท้องที่

ท้าวราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ โรงฆ่าสัตว์ปีกไก่ เป็ด และห่าน จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ทั้งนี้ สัตว์ปีกไก่ เป็ด และห่าน ไม่รวมถึงนก จึงเกิดปัญหาว่าในปัจจุบันมีการบริโภคกันอย่างแพร่หลายแต่พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ครอบคลุมไปถึง แนวทางแก้ไขซึ่งจะส่งผลดีในระยะยาว คือ ออกกฎกระทรวงกำหนดให้นก เป็น “สัตว์” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อนกเป็นสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๔ แล้ว ให้ออกพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับนก ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. .... เพื่อให้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับกับนก ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองเพิ่มมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในส่วนของพระราชกฤษฎีกาที่กำหนดให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับนก นั้น ควรกำหนดบทเฉพาะกาล กำหนดระยะเวลาการมีผลใช้บังคับของกฎหมายตามสมควร เพื่อให้ผู้ประกอบการโรงฆ่านก มายื่นคำขอรับใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนดได้ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดปัญหาอย่างกรณีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับกับไก่ เป็ด และห่าน ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งไม่มีบทเฉพาะกาลทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังที่ได้กล่าวมา

๔.๒.๓ ปัญหาการประทับตราเนื้อสัตว์ปีก

ตามที่พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่เดิมบังคับใช้กับสัตว์ใหญ่อย่างโค กระบือ แพะ แกะ สุกร เมื่อนำมาบังคับใช้กับสัตว์เล็กอย่างสัตว์ปีกจึงทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น กรณีการประทับตราที่เนื้อสัตว์ตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดว่า “เมื่อได้ฆ่าสัตว์แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนำเนื้อสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตรารับรองให้จำหน่ายที่เนื้อสัตว์นั้นแล้ว” การประทับตรารับรองที่เนื้อสัตว์เมื่อมาบังคับใช้กับสัตว์ปีก ซึ่งมีขนาดเล็กและมีการแบ่งแยกเป็นชิ้นส่วนต่างๆ จึงไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือจะส่งผลดีในระยะยาว คือ เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่าการที่กฎหมายกำหนดให้ประทับตรารับรองให้จำหน่ายที่เนื้อสัตว์เพื่อแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าเนื้อสัตว์ดังกล่าวได้ผ่านการตรวจรับรองจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว แต่เมื่อพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับใช้กับสัตว์ปีก (ไก่ เป็ด และห่าน) ซึ่งเป็นสัตว์เล็ก เมื่อไม่สามารถประทับตราที่เนื้อสัตว์อย่างสัตว์ใหญ่ (โค กระบือ แพะ แกะ สุกร) ได้ การประทับตราที่บรรจุภัณฑ์ หรือกระทำการใดๆ ให้ปรากฏเครื่องหมายที่บรรจุภัณฑ์ได้ชัดเจนว่าเนื้อสัตว์ปีกดังกล่าวได้ผ่านการตรวจรับรองโดยพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ย่อมไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย ทั้งนี้ ในส่วนของการประทับตราเนื้อสัตว์นั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง กำหนดเพิ่มเติมให้ “เมื่อได้ฆ่าสัตว์แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนำเนื้อสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตรารับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์นั้นแล้ว ทั้งนี้ การประทับตรารับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด” เพื่อใช้มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๓๕ ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดการประทับตราให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ต่อไป

๔.๓ ปัญหาการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์

ตามที่การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ตามมาตรา ๒๒ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ในบางพื้นที่มีการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์และนำเนื้อสัตว์ที่ฆ่านอกโรงฆ่าสัตว์ ไปขายในท้องที่อื่นที่มีโรงฆ่าสัตว์ ทำให้เนื้อสัตว์ที่ฆ่านอกโรงฆ่าสัตว์ซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ไปตีราคาแข่งขันกับเนื้อสัตว์ที่ฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ที่ดำเนินการถูกต้องแต่มีต้นทุนสูงกว่า อีกทั้งในบางกรณีมีการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ตามมาตรา ๒๒ (๑)-(๓) จริง แต่ไม่ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยข้อกำหนดในการฆ่า

สัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ หรือยิ่งซ้ำร้ายไปกว่านั้น คือ ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์โดยไม่เข้าช้อยกเว้นตาม มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แนวทางในการแก้ไข ปัญหาซึ่งจะส่งผลดีในระยะยาว คือ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยกำหนดให้การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์มีข้อจำกัดที่มากขึ้น ให้การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์เป็น ช้อยกเว้นของกฎหมาย สามารถกระทำได้ในกรณีจำเป็นเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้บริโภคเนื้อสัตว์ ที่ถูกสุขอนามัย

๔.๔ ปัญหาการขนส่งเนื้อสัตว์

หลักการของพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังไม่ครอบคลุมถึงสุขอนามัยในการขนส่งเนื้อสัตว์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจาก แม้ได้มีการฆ่าสัตว์อย่างถูก สุขอนามัยในโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน แต่หากตอนขนส่งเนื้อสัตว์ไปยังตลาดหรือผู้บริโภคมีการขนส่งโดยไม่ คำนึงถึงสุขอนามัยในการขนส่ง ในระหว่างขนส่งอาจมีการปนเปื้อนเชื้อโรคหรือสิ่งต่างๆ อันมีผลต่อผู้บริโภค ได้ แนวทางในการแก้ไขปัญหาซึ่งจะส่งผลดีในระยะยาว คือ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเพิ่มมาตราให้อำนาจรัฐมนตรีออกประกาศกำหนดเกี่ยวกับสุขอนามัย การขนส่งเนื้อสัตว์ เพื่อให้รัฐมนตรีกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับสุขอนามัยการขนส่งเนื้อสัตว์ ไว้ในประกาศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ครอบคลุมถึงสุขอนามัยในการขนส่งเนื้อสัตว์ด้วย ซึ่งมาตรการดังกล่าวย่อมคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้บริโภค เนื้อสัตว์ที่ปลอดภัยอย่างแท้จริง

๔.๕ ปัญหาการตรวจสอบย้อนกลับ

ตามที่ฟาร์มเลี้ยงไก่ที่ส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์ปีกเพื่อการส่งออก จะต้องมีการกรอกแบบ สฟส. ๐๐๑ (LSC. 001) รายงานการตรวจไก่/เปิดที่ฟาร์ม (Poultry Inspection Report at Farm) จึงสามารถตรวจสอบ ได้โดยระบบเอกสาร นอกจากนี้แล้ว การตรวจสอบย้อนกลับของโรงฆ่าสัตว์ปีกที่ได้มาตรฐานสามารถตรวจสอบ ย้อนกลับได้ว่าสัตว์ปีกมาจากฟาร์มใดนั้น เป็นระบบที่แต่ละผู้ประกอบการเป็นผู้คิดค้นเพื่อใช้ภายในโรงฆ่า สัตว์ปีกของตนเอง แต่ก็จำกัดอยู่เพียงการตรวจสอบจากโรงฆ่าสัตว์ปีกไปยังฟาร์มเท่านั้น ยังไม่มีระบบการ ตรวจสอบย้อนกลับจากโรงฆ่าสัตว์ปีกไปยังผู้บริโภค ส่วนโรงฆ่าสัตว์ปีกที่ยังไม่ได้มาตรฐานยังไม่มีระบบ ตรวจสอบย้อนกลับแต่ประการใด ผู้เขียนมีความเห็นว่าการประทับตราที่เนื้อสัตว์ปีกตาม มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง เป็นระบบการตรวจสอบย้อนกลับอย่างหนึ่ง ในส่วนนี้จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง กำหนด เพิ่มเติมให้ “เมื่อได้ฆ่าสัตว์แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนำเนื้อสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ ประทับตรารับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์นั้นแล้ว ทั้งนี้ การประทับตรารับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์วิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด” เพื่อใช้มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๓๕ ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดการประทับตราให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ต่อไป ทั้งนี้ การประทับตราให้จำหน่าย เนื้อสัตว์ เป็นวิธีการตรวจสอบย้อนกลับอย่างหนึ่ง เพื่อให้ทราบถึงที่มาของเนื้อสัตว์ที่บริโภค

๔.๖ ปัญหาพฤติกรรมผู้บริโภค

ตามที่ผู้บริโภคยังไม่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของอาหารมากนัก โดยเฉพาะการ บริโภคเนื้อสัตว์ ทำให้การฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ที่ไม่ได้รับอนุญาต และการฆ่าสัตว์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่ถูก สุขลักษณะจึงยังคงมีอยู่และยังคงอยู่ได้ ในส่วนนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าการให้ความรู้โดยการประชาสัมพันธ์การ บริโภคเนื้อสัตว์ การเลือกซื้อเนื้อสัตว์ และผลของการบริโภคเนื้อสัตว์ที่ไม่ถูกสุขอนามัยซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพ เพื่อให้ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการบริโภคเนื้อสัตว์ และการเลือกซื้อเนื้อสัตว์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการฆ่า สัตว์ที่ดำเนินการไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่สามารถอยู่ได้

๔.๗ ปัญหาการปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมทั้งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ไว้ ฉะนั้น จึงต้องตีความให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย หากการปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์เพียงเล็กน้อย ไม่มีผลกระทบต่อโครงสร้างของโรงฆ่าสัตว์ ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้โดยเสรี แต่หากปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ในลักษณะอย่างใหญ่ มีผลกระทบต่อโครงสร้างของโรงฆ่าสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับปรุงในลักษณะที่เป็นการสร้างชิ้นใหม่ เช่น ทูบโรงฆ่าสัตว์เดิมทิ้งแล้ว สร้างชิ้นใหม่ กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการสร้างโรงฆ่าสัตว์ชิ้นใหม่ ต้องดำเนินการขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๕

๔.๘ ปัญหาการควบคุมโรงชำแหละสัตว์

โรงชำแหละสัตว์ เป็นสถานที่สำหรับนำสัตว์ที่ตายแล้ว มาชำแหละเป็นชิ้นส่วนต่างๆ ไม่มีขั้นตอนการฆ่าสัตว์ จึงไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่สถานที่ดังกล่าวจำเป็นต้องจัดการระบบสุขอนามัยเช่นเดียวกับโรงฆ่าสัตว์ จึงจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุมถึงโรงชำแหละสัตว์ด้วย ซึ่งในปัจจุบันในบางพื้นที่มีโรงชำแหละสัตว์ที่จำเป็นต้องควบคุม อย่างไรก็ตาม แม้โรงชำแหละสัตว์ ไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่อยู่ภายใต้กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น

๔.๙ ปัญหาการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการฆ่าสัตว์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือกรมปศุสัตว์ รวม ๒ เรื่อง เกี่ยวกับการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการฆ่าสัตว์ กรณีโรงฆ่าสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง ไปตั้งในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกท้องที่หนึ่ง กรณีดังกล่าว รายได้จากอากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการฆ่าสัตว์ เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ ตามพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๗ และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม จากการวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีนโยบายจะสร้างโรงฆ่าสัตว์นอกเขตพื้นที่ที่ตั้งงบประมาณไม่สร้างโรงฆ่าสัตว์ เนื่องจากหากสร้างโรงฆ่าสัตว์แล้วก็ไม่สามารถจัดเก็บรายได้มาเป็นของตนได้ รวมทั้งโรงฆ่าสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของโรงฆ่าสัตว์ก็ไม่พยายามปรับปรุงซ่อมแซมโรงฆ่าสัตว์ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของโรงฆ่าสัตว์ได้ยกเลิกการดำเนินการโรงฆ่าสัตว์ไป เนื่องจากโรงฆ่าสัตว์ที่ตั้งนอกเขตพื้นที่ ไม่ก่อให้เกิดรายได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

๔.๑๐ ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้อง จึงอาจทำให้เกิดความสับสนแก่ประชาชนที่ประสงค์จะฆ่าสัตว์ได้ จึงควรแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ชัดเจนว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการรับแจ้งการฆ่าสัตว์ และจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าสัตว์

๔.๑๑ ปัญหาการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังมีน้อย เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิด ต่างจากสารวัตรกรมปศุสัตว์ ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งมาตรา ๓๘ ให้อำนาจสารวัตรกรมปศุสัตว์จับกุมผู้กระทำความผิดได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีอำนาจเพียงร้องทุกข์กล่าวโทษว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อร้องทุกข์กล่าวโทษแล้ว เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สรุปสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อพนักงานอัยการพิจารณาฟ้องคดีต่อศาลต่อไป ทั้งนี้ รายละเอียดเป็นไปตามคู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งผู้เขียนได้เป็นผู้จัดทำเนื้อหากว่าร้อยละ ๘๐ ของคู่มือฉบับดังกล่าว

บทที่ ๕

เปรียบเทียบพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ....

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๓ ว่าปัจจุบันได้มีการเสนอให้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ต่อมาได้มีการยุบสภา และภายหลังการเลือกตั้งใหม่และคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ซึ่งมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ถอนร่างพระราชบัญญัติของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ค้างอยู่ที่รัฐสภา รวม ๘ ฉบับ โดย ๔ ฉบับ เป็นร่างพระราชบัญญัติของกรมปศุสัตว์ ซึ่งมีร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... รวมอยู่ด้วย กลับคืนมาเพื่อให้หน่วยงานผู้เสนอทบทวนและพิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และกรมปศุสัตว์ได้เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอร่างพระราชบัญญัติของกรมปศุสัตว์ จำนวน ๔ ฉบับ ซึ่งรวมทั้งร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... แต่ผลปรากฏว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์มิได้ยืนยันร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๘ ฉบับ ส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัติทั้งหมดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ค้างการพิจารณาอยู่ที่รัฐสภาต้องตกไป ทำให้ต้องเริ่มกระบวนการเสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... ใหม่ทั้งหมดทุกกระบวนการ และกรมปศุสัตว์ได้เสนอเรื่องไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๔ ฉบับ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๔ ฉบับ และขณะนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวได้อยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนเดียวกับก่อนที่จะมีการยุบสภาในรัฐบาลชุดก่อน จากข้อเท็จจริงและขั้นตอนกระบวนการต่างๆ จะเห็นได้ว่า หากการเมืองไม่มีการยุบสภา หรือเปลี่ยนรัฐบาล ทำให้ระยะเวลาการเสนอกฎหมายเพื่อให้มีผลบังคับใช้ต้องยืดเวลาออกไป ไม่มีกำหนด ในชั้นนี้ ผู้เขียนจึงขอนำร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้วเสร็จ เรื่องเสร็จที่ ๖๕๑/๒๕๕๓ แม้ร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวยังไม่เป็นที่ยุติ ยังมีการแก้ไขเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา แต่ผู้เขียนเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวมีความนิ่งอยู่ในระดับหนึ่ง อีกทั้ง ผู้เขียนได้เข้าร่วมชี้แจงร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... ต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาทุกครั้ง จึงมีความรู้ความเข้าใจในร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... ในระดับหนึ่ง จึงขอนำเสนอการเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กับ พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไว้ในคู่มือเล่มนี้ เพื่อให้เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์และมีความหลากหลายในเชิงเนื้อหา

๕.๑ คำนิยาม

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดคำนิยามไว้ดังนี้ คือ สัตว์ เนื้อสัตว์ โรงพักสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ คณะกรรมการ พนักงานตรวจโรคสัตว์ พนักงานเจ้าหน้าที่ อธิบดี และรัฐมนตรี ตามร่างมาตรา ๔ แห่งร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยามไว้ดังนี้ สัตว์ เนื้อสัตว์ การประกอบกิจการฆ่าสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ การจำหน่ายเนื้อสัตว์ คณะกรรมการ คณะกรรมการประจำจังหวัด จังหวัด องค์การปกครองส่วน-

ท้องถิ่น พนักงานตรวจโรคสัตว์ พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานท้องถิ่น นายทะเบียน ผู้อนุญาต ใบอนุญาต อธิบดี และรัฐมนตรี ซึ่งคำนิยามที่สำคัญและแตกต่างจากพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีดังนี้

๕.๑.๑ คำนิยาม “สัตว์”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “สัตว์” หมายความว่า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร นกกระจอกเทศ ไก่ เป็ด ห่าน และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มีสาระสำคัญแตกต่างจากคำนิยาม “สัตว์” ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ คือ ตัดคำว่าสัตว์ที่มีไข่สัตว์ป่าออก และได้เพิ่มไก่ เป็ด ห่าน เป็นสัตว์ในพระราชบัญญัติโดยตรง นอกจากนี้ ยังเพิ่มเติมให้นกกระจอกเทศเป็นสัตว์ตามพระราชบัญญัติเพิ่มเติมอีกด้วย ส่วนการกำหนดสัตว์อื่นโดยออกเป็นกฎกระทรวงนั้น ยังคงหลักการเดิม

๕.๑.๒ คำนิยาม “การประกอบกิจการฆ่าสัตว์”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “การประกอบกิจการฆ่าสัตว์” หมายความว่า การดำเนินการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ฉะนั้น คำว่าการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ จึงเป็นคำที่นำมาใช้แทนคำว่าโรงฆ่าสัตว์ตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

๕.๑.๓ คำนิยาม “การจำหน่ายเนื้อสัตว์”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “การจำหน่ายเนื้อสัตว์” หมายความว่า การนำเนื้อสัตว์ออกขาย จำหน่าย แลกเปลี่ยน ให้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการมีไว้ในครอบครองซึ่งเนื้อสัตว์เพื่อการจำหน่ายด้วย ทั้งนี้ คำนิยามการจำหน่ายเนื้อสัตว์ เป็นคำที่กำหนดเพิ่มเติมขึ้นมา เพื่อมุ่งเน้นว่าการฆ่าสัตว์ที่จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเท่านั้น ต่างจากพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายในทางการค้า แต่ในตัวบทมิได้เขียนไว้ชัดเจน ต้องใช้หลักการตีความตามเจตนารมณ์

๕.๑.๔ คำนิยาม “คณะกรรมการ”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อคณะกรรมการ ซึ่งตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ หมายความว่า คณะกรรมการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ นอกจากนี้องค์ประกอบของคณะกรรมการยังมีความแตกต่างกันด้วย

๕.๑.๕ คำนิยาม “คณะกรรมการประจำจังหวัด”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “คณะกรรมการประจำจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีคณะกรรมการประจำจังหวัด มีเพียงคณะกรรมการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ซึ่งเป็นคณะกรรมการในส่วนกลางเท่านั้น ไม่มีคณะกรรมการในระดับพื้นที่

๕.๑.๖ คำนิยาม “จังหวัด”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “จังหวัด” ให้มีความรวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีคำนิยามดังกล่าว

๕.๑.๗ คำนิยาม “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ทั้งนี้ ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด คำนิยามดังกล่าวเพิ่มเติมขึ้นใหม่ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีคำนิยามดังกล่าว

๕.๑.๘ คำนิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “พนักงานตรวจโรคสัตว์” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้บริหารส่วนท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตรวจโรคในสัตว์หรือเนื้อสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ คำนิยามพนักงานตรวจโรคสัตว์ดังกล่าว มีความแตกต่างจากคำนิยามพนักงานตรวจโรคสัตว์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ที่มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ได้ โดยคุณสมบัติต้องเป็นไปตามร่างมาตรา ๓๑ คือ ต้องแต่งตั้งจากสัตวแพทย์ หรือบุคคลซึ่งผ่านการศึกษาและมีประสบการณ์ด้านการตรวจโรคในสัตว์หรือการตรวจเนื้อสัตว์จากในประเทศหรือต่างประเทศตามหลักสูตรที่กรมปศุสัตว์กำหนดและได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์สภาและได้รับการขึ้นทะเบียนไว้กับกรมปศุสัตว์ ต่างจากพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมี ๒ ประเภท คือ พนักงานตรวจโรคสัตว์ที่แต่งตั้งโดยกรมปศุสัตว์ และพนักงานตรวจโรคสัตว์ที่แต่งตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ การแต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์สามารถแต่งตั้งจากบุคคลใดก็ได้ มิได้จำกัดเพียงแค่สัตวแพทย์เท่านั้น

๕.๑.๙ คำนิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ คำนิยามพนักงานเจ้าหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีเพียงประเภทเดียว คือ บุคคลที่อธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้ง ต่างจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีถึง ๓ ประเภท คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งโดยอธิบดีกรมปศุสัตว์ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๑.๑๐ คำนิยาม “พนักงานท้องถิ่น”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “พนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ คำนิยามดังกล่าวเพิ่มเติมขึ้นใหม่ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีคำนิยามดังกล่าว การกำหนดพนักงานท้องถิ่นเพิ่มขึ้นมาเพื่อมาทำหน้าที่รับแจ้งการฆ่าสัตว์และจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่

๕.๑.๑๑ คำนิยาม “นายทะเบียน”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน ทั้งนี้ คำนิยามดังกล่าวเพิ่มเติมขึ้นใหม่ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีคำนิยามดังกล่าว

๕.๑.๑๒ คำนิยาม “ใบอนุญาต”

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตให้ประกอบกิจการฆ่าสัตว์ กำหนดให้เรียกชื่อต่างจากใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเรียกว่า ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์

๕.๒ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ....

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดคำนิยาม “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่เมื่อมาพิจารณาในร่างมาตรา ๕ กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ๒ คน คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ อำนาจในการออกกฎหมายของรัฐมนตรีทั้งสองคนดังกล่าว ยังกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจออกกฎหมายเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ถ้าเป็นกฎกระทรวงเกี่ยวกับการกำหนดอากร ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่าย รวมทั้งการลดหรือยกเว้นอากร ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นการใช้อำนาจร่วมกันของรัฐมนตรีทั้งสองกระทรวง นอกจากนี้ การออกประกาศตามร่างมาตรา ๓๒ ซึ่งเกี่ยวกับแบบแจ้งการฆ่าสัตว์ และแบบตอบรับการแจ้งการฆ่าสัตว์ ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เนื่องจากกรณีดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ ซึ่งเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่

๕.๓ คณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ....

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดให้มีคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติ ๒ ชุด คือ คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ กับคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๕.๓.๑ คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์

ตามร่างมาตรา ๖ แห่งร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดให้คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมอนามัย เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนายกสัตวแพทยสภา เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งจำนวนไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่มีในคณะกรรมการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น ต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในด้านการค้า การลงทุน หรือการประกอบกิจการฆ่าสัตว์

นอกจากนี้ ตามร่างมาตรา ๙ กำหนดให้คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๔
- (๓) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) กำกับดูแลการอนุญาตและการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้
- (๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

๕.๓.๒ คณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด

ตามร่างมาตรา ๑๗ แห่งร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม และผู้แทนกรมอนามัย เป็นกรรมการ

(๒) ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน กรรมการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เป็นกรรมการ

นอกจากนี้ ในการพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตในกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการเขตในพื้นที่ที่จะมีการประกอบกิจการฆ่าสัตว์เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีกเขตละ ๑ คน ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีการประกอบกิจการฆ่าสัตว์เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นละ ๑ คน โดยให้นายทะเบียนเป็นกรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด เป็นไปตามร่างมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ กล่าวคือ คณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ กล่าวคือ ก่อนจะก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตพร้อมกับแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ต่อนายทะเบียน และแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด ผู้ขอรับใบอนุญาตจึงจะดำเนินการยื่นคำขออนุญาตก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือกฎหมายโรงงาน และดำเนินการก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และติดตั้งเครื่องจักรพร้อมอุปกรณ์เสร็จสมบูรณ์แล้ว ก็ต้องแจ้งให้คณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด ตรวจสอบว่าตนได้ก่อสร้างเป็นไปตามแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ที่ได้รับความเห็นชอบหรือไม่ หากคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด เห็นว่าก่อสร้างไม่เป็นไปตามแผนก็ต้องให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแก้ไขปรับปรุง หรือหากเห็นว่าก่อสร้างเป็นไปตามแผน ก็เสนอความเห็นต่อผู้อนุญาตเพื่อพิจารณาออกใบอนุญาตให้กับผู้ขอรับใบอนุญาตต่อไป

๕.๔ การขออนุญาตประกอบกิจการฆ่าสัตว์

การขออนุญาตประกอบกิจการฆ่าสัตว์ กำหนดไว้ในหมวด ๒ ตั้งแต่ร่างมาตรา ๑๕-มาตรา ๓๐ ทั้งนี้ มีสาระสำคัญ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ผู้ประสงค์จะประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียน พร้อมด้วยแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์

ขั้นตอนที่ ๒ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอและได้ตรวจสอบคำขอ รวมทั้งเอกสารและหลักฐานว่าถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด ที่โรงฆ่าสัตว์นั้นตั้งอยู่เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์

ขั้นตอนที่ ๓ เมื่อแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัดแล้ว ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตดำเนินการยื่นคำขออนุญาตก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือกฎหมายโรงงาน และดำเนินการก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการประกอบกิจการฆ่าสัตว์

ขั้นตอนที่ ๔ เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตได้ก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์เสร็จสมบูรณ์แล้ว ให้แจ้งคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด ตรวจสอบว่าก่อสร้างเป็นไปตามแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ที่ได้รับความเห็นชอบหรือไม่

หากคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด เห็นว่าก่อสร้างไม่เป็นไปตามแผนก็ต้องให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแก้ไขปรับปรุง (บางกรณีไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงได้) หรือหากเห็นว่าก่อสร้างเป็นไปตามแผน ให้เสนอความเห็นต่อผู้อนุญาตเพื่อพิจารณา

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้อนุญาตพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นจากคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด

ขั้นตอนที่ ๖ หากผู้ขอรับใบอนุญาตไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของผู้อนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ภายใน ๓๐ วันนับแต่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ เป็นที่สุด หากผู้ขอรับใบอนุญาตไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ สามารถฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้

๕.๕ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์

ตามร่างมาตรา ๓๒ กำหนดให้ผู้ประสงค์จะฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ให้แจ้งจำนวนสัตว์ที่จะฆ่า วันและเวลาที่จะดำเนินการฆ่าสัตว์ และชื่อของโรงฆ่าสัตว์ต่อพนักงานท้องถิ่น ตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด และเสียอากรการฆ่าสัตว์ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อได้เสียอากรการฆ่าสัตว์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้พนักงานท้องถิ่นออกหลักฐานการรับแจ้งเป็นหนังสือให้แก่ผู้แจ้ง โดยกำหนดวันและเวลาในการฆ่าสัตว์ตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด ทั้งนี้ ขั้นตอนดังกล่าวยังคงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่แตกต่างกันคือ การรับแจ้งการฆ่าสัตว์และการตอบรับการแจ้งการฆ่าสัตว์ ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากอากรการฆ่าสัตว์เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ นอกจากนี้ การฆ่าสัตว์ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... เสียอากรการฆ่าสัตว์อย่างเดียวนั้น ส่วนค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์นั้น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปออกข้อกำหนดเป็นการภายในเอง

ตามร่างมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ยังคงหลักการเดิม ผู้ประสงค์จะฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ต้องนำสัตว์ไปยังโรงพักสัตว์ และต้องฆ่าสัตว์นั้นในโรงฆ่าสัตว์ตามวันและเวลาที่พนักงานท้องถิ่นกำหนด และห้ามมิให้ผู้ใดนำสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์หรือโรงพักสัตว์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานตรวจโรคสัตว์ จุดที่แตกต่าง คือ พนักงานตรวจโรคสัตว์เข้ามามีอำนาจแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งอำนาจดังกล่าวตาม

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดเพิ่มเติมอำนาจให้กับพนักงานตรวจโรคสัตว์ ดังจะเห็นได้จากในขั้นตอนการตรวจโรคสัตว์ทั้งก่อนการฆ่าและหลังการฆ่า ตามร่างมาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๖ นอกจากกำหนดให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจในการตรวจโรคสัตว์ทั้งก่อนการฆ่าและหลังการฆ่าแล้ว ยังเพิ่มอำนาจให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจสั่งงดการฆ่าสัตว์และแยกสัตว์ไว้เพื่อตรวจพิสูจน์ กรณีตรวจโรคสัตว์ก่อนการฆ่า ถ้าสัตว์ไม่เป็นโรค โรคระบาด หรือเหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจสั่งให้ฆ่าสัตว์นั้นได้ แต่หากสัตว์เป็นโรค โรคระบาด หรือไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหารพนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจสั่งงดการฆ่าสัตว์และแจ้งต่อพนักงานท้องถิ่นเพื่อคืนเงินอากรการฆ่าสัตว์แก่ผู้ประสงค์จะฆ่าสัตว์ และกรณีที่เกิดโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าสัตว์ที่จะฆ่าเป็นโรคระบาด ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ นอกจากนี้ กรณีตรวจโรคสัตว์หลังการฆ่า หากเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ได้ฆ่าเป็นโรค โรคระบาด หรือไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจทำลายเนื้อสัตว์นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสั่งให้จัดทำให้เป็นเนื้อสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับการบริโภคก่อนได้ หากเนื้อสัตว์นั้นไม่เป็นโรค โรคระบาด และเหมาะสมใช้เป็นอาหารได้ พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจในการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... จะเห็นได้ว่าพนักงานท้องถิ่น ได้เข้ามามีอำนาจหน้าที่ในการรับแจ้งการฆ่าสัตว์ และออกหลักฐานแบบตอรับการแจ้งการฆ่าสัตว์ ส่วนพนักงานตรวจโรคสัตว์ มีอำนาจในการสั่งการภายในโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งเป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งหมด ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... พนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่เข้ามาเกี่ยวข้องในขั้นตอนกระบวนการฆ่าสัตว์เลย ยกเว้นการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ตามร่างมาตรา ๓๙ วรรคสี่ ตามร่างกฎหมายฉบับใหม่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหลักในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ

๕.๖ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์

ตามร่างมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง กำหนดห้ามมิให้ฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายนอกโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งยังคงหลักการเดิมตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ข้อยกเว้นให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ได้มีความแตกต่าง โดยในร่างกฎหมายใหม่กำหนดให้การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์สามารถทำได้ยากขึ้น กล่าวคือ ในกรณีท้องที่ใดไม่มีโรงฆ่าสัตว์ หรือกรณีมีเหตุสมควรเป็นพิเศษให้ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์มีอำนาจประกาศยกเว้นให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ได้ หรือหากกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ ผู้ประสงค์จะฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ขั้นตอนการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายนอกโรงฆ่าสัตว์ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๕.๗ การจำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่า

ตามร่างมาตรา ๓๗ ยังคงหลักการตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กล่าวคือ ในร่างมาตรา ๓๗ กำหนดให้ผู้ประสงค์จะจำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่า ให้นำเนื้อสัตว์นั้นซึ่งอยู่ในสภาพที่ยังมิได้ชำแหละไปให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ตรวจหรือในกรณีที่ไม่สามารถนำเนื้อสัตว์ไปให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ตรวจได้ จะขอให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ไปตรวจเนื้อสัตว์นั้นก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเสียค่าธรรมเนียมการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์และค่าใช้จ่ายของพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อพนักงานตรวจโรคสัตว์ได้ตรวจแล้วเห็นว่าเป็นเนื้อสัตว์ที่จะใช้เป็นอาหารได้ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์รับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์นั้น ในกรณีที่พนักงานตรวจโรคสัตว์เห็นว่า

เนื้อสัตว์นั้นไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นอาหารให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจทำลายเนื้อสัตว์นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนหรือสั่งให้จัดทำให้เป็นเนื้อสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับบริโภคก่อนได้ จุดแตกต่างคือ อำนาจในการวินิจฉัยโรคและสั่งการเป็นอำนาจของพนักงานตรวจโรคสัตว์ ซึ่งแต่เดิมพนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยโรคเท่านั้น อำนาจในการสั่งการเป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ตามร่างกฎหมายใหม่กำหนดให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจเต็มในการปฏิบัติงาน คือ มีอำนาจในการตรวจวินิจฉัยโรคและมีอำนาจในการสั่งการได้ด้วย

๕.๘ สภาพบังคับ

สภาพบังคับตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... มี ๒ ประการ เช่นเดียวกับที่กำหนดในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ คือ สภาพบังคับทางปกครอง และสภาพบังคับทางอาญา ดังนี้

๕.๘.๑ สภาพบังคับทางปกครอง

หมวด ๔ การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต ตามร่างมาตรา ๔๑-มาตรา ๔๕ แห่งร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดสภาพบังคับทางปกครองไว้ ๒ ประการ คือ การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต

๕.๘.๑.๑ การพักใช้ใบอนุญาตให้ประกอบกิจการฆ่าสัตว์

ตามร่างมาตรา ๔๑ กำหนดให้กรณีผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๔ (๕) (๖) หรือ (๘) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติตามให้ถูกต้องภายในเวลาที่เห็นสมควร ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งต่อผู้อนุญาต และตามร่างมาตรา ๔๒ กำหนดให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งตามมาตรา ๔๑ ซึ่งเป็นหลักการที่แตกต่างจากมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากในร่างกฎหมายใหม่กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้ามามีอำนาจในการสั่งการให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติตามคำสั่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้รายงานไปยังผู้อนุญาตเพื่อพิจารณาสั่งพักใช้ใบอนุญาต ส่วนระยะเวลาในการพักใช้ใบอนุญาตนั้นในร่างมาตรา ๔๒ วรรคสอง กำหนดให้ไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ โดยผู้อนุญาตจะเพิกถอนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดก็ได้เมื่อเหตุในการออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตสิ้นสุดลง

๕.๘.๑.๒ การเพิกถอนใบอนุญาตให้ประกอบกิจการฆ่าสัตว์

ตามร่างมาตรา ๔๓ กำหนดให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือผู้รับใบอนุญาตเคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตและได้กระทำการอันเป็นเหตุให้ต้องถูกพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๔๒ อีกภายในหนึ่งปี การเพิกถอนใบอนุญาตยังคงหลักการเดิมตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

ทั้งนี้ การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต ก่อนที่ผู้อนุญาตจะออกคำสั่งดังกล่าว ผู้อนุญาตต้องมีหนังสือเตือนให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดก่อน หากผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือน จึงจะสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตแล้วแต่กรณี นอกจากนี้ การสั่งพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตเป็นคำสั่งทางปกครอง ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ได้ ภายใน ๓๐ วันนับแต่ทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์เป็นที่สุด หากผู้รับใบอนุญาตไม่พอใจอีกก็ต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

๕.๘.๒ สถาบบังคับทางอาญา

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... กำหนดสถาบบังคับไว้ ๒ ประการ คือ จำคุกและปรับ เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕

๕.๘.๒.๑ โทษจำคุก

ตามร่างมาตรา ๕๓ ความผิดฐานตั้งโรงฆ่าสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต มาตรา ๕๕ ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๔ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง มาตรา ๕๖ ความผิดฐานการฆ่าสัตว์โดยไม่แจ้งการฆ่าสัตว์และไม่ดำเนินการตามมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ กรณีจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ตายเอง มาตรา ๕๘ ความผิดฐานนำสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์โดยมิได้รับอนุญาต นำเนื้อสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์ก่อนได้รับการรับรองให้จำหน่าย ตามมาตรา ๓๔ จำหน่ายเนื้อสัตว์ที่มิได้มีการแจ้งการฆ่า ตามมาตรา ๓๖ จำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ตายเอง ตามมาตรา ๓๘ และการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๖ ความผิดดังกล่าวข้างต้น มีโทษจำคุก และยังมีโทษปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

๕.๘.๒.๒ โทษปรับ

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... หมวด ๖ บทกำหนดโทษ ตั้งแต่ร่างมาตรา ๕๑-มาตรา ๖๐ โทษปรับมีบัญญัติตั้งแต่มาตรา ๕๑-มาตรา ๕๙

ทั้งนี้ โทษจำคุกและโทษปรับความผิดตามร่างมาตรา ๕๑-มาตรา ๕๙ นั้น ในร่างมาตรา ๖๐ กำหนดให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณีมาตรา ๕๓ (ความผิดฐานตั้งโรงฆ่าสัตว์ และการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต) ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์มีอำนาจเปรียบเทียบได้ โดยพนักงานสอบสวนต้องส่งเรื่องให้อธิบดีกรมปศุสัตว์ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ผู้ต้องหาแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

หลักการเปรียบเทียบคดีความผิดดังกล่าวแตกต่างจากพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยสิ้นเชิง เนื่องจากความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่สามารถเปรียบเทียบคดีได้ เมื่อมีการกระทำความผิดต้องมีการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อลงโทษ ไม่มีการหันเหคดีโดยการเปรียบเทียบคดีแต่อย่างใด

๕.๙ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... หมวด ๕ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามร่างมาตรา ๔๖-มาตรา ๕๐ กำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ชัดเจน โดยกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ต่างๆ ยึดอายัดเอกสารหลักฐานต่างๆ และจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ การค้นการจับต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามร่างมาตรา ๔๙ กำหนดไว้ชัดเจนให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และตามร่างมาตรา ๕๐ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด มีอำนาจหน้าที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งปัจจุบันพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เฉพาะการร้องทุกข์กล่าวโทษเท่านั้น

๕.๑๐ บทเฉพาะกาล

ตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. .... บทเฉพาะกาล ในร่างมาตรา ๖๑-มาตรา ๖๕ กำหนดบทเฉพาะกาลไว้ ดังนี้

(๑) ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งการแต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทน ตามร่างมาตรา ๖๑

(๒) ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ถือว่าเป็นใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอายุ ๓ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามร่างมาตรา ๖๒

(๓) คำขออนุญาตที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ตามร่างมาตรา ๖๓

(๔) ให้ท้องที่กัณดารที่ประกาศตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นท้องที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประกาศยกเว้นให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่าย จนกว่าจะมีการยกเลิกประกาศดังกล่าว ตามร่างมาตรา ๖๔

(๕) ให้กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามร่างมาตรา ๖๕

บรรณานุกรม

สุมาลี จำเจริญ. ปัญหาทำเลที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์ปีก. วารสารข่าวปศุสัตว์ ๓๒, ๒๗๒ (เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๕๒) ๓๔-๓๕.

สุมาลี จำเจริญ. พนักงานเจ้าหน้าที่เก่าไป พนักงานเจ้าหน้าที่ใหม่มา. วารสารข่าวปศุสัตว์ ๓๓, ๒๗๖ (ธันวาคม ๒๕๕๒-มกราคม ๒๕๕๓) ๒๒-๒๔.

สุมาลี จำเจริญ. การโอนใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (ขจส.๒). วารสารข่าวปศุสัตว์ ๓๓, ๒๗๘ (เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๕๓) ๓๕-๓๗.

สุมาลี จำเจริญ. เมื่อโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวม. วารสารข่าวปศุสัตว์ ๓๓, ๒๗๙ (มิถุนายน-กรกฎาคม ๒๕๕๓) ๓๑-๓๔.

สุมาลี จำเจริญ. กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์. วารสารข่าวปศุสัตว์ ๓๓, ๒๘๐ (สิงหาคม-กันยายน ๒๕๕๓) ๒๓-๒๕.

สุมาลี จำเจริญ. กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (ตอนจบ). วารสารข่าวปศุสัตว์ ๓๓, ๒๘๑ (ตุลาคม-พฤศจิกายน ๒๕๕๓) ๓๗-๓๙.

สุมาลี จำเจริญ. การปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ในลักษณะตั้งขึ้นใหม่. วารสารข่าว ปศุสัตว์ ๓๔, ๒๘๒ (ธันวาคม ๒๕๕๓-มกราคม ๒๕๕๔) ๒๘-๒๙.

สุมาลี จำเจริญ. คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตอนที่ ๑. วารสารข่าวปศุสัตว์ ๓๔, ๒๘๓ (กุมภาพันธ์-มีนาคม ๒๕๕๔) ๓๔-๓๘.

สุมาลี จำเจริญ. คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตอนที่ ๒. วารสารข่าว ปศุสัตว์ ๓๔, ๒๘๔ (เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๕๔) ๒๘-๓๐.

สุมาลี จำเจริญ. ข่าหะละประเด็นกฎหมายหลายมิติ กับข่าวการฆ่าหะละซากสัตว์ปีก. วารสารข่าว ปศุสัตว์ ๓๔, ๒๘๕ (มิถุนายน-กรกฎาคม ๒๕๕๔) ๑๗-๒๐.

สุมาลี จำเจริญ. คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตอนที่ ๓. วารสารข่าว ปศุสัตว์ ๓๔, ๒๘๕ (มิถุนายน-กรกฎาคม ๒๕๕๔) ๑๗-๒๐.

สุมาลี จำเจริญ และคณะ. ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับโรงฆ่าสัตว์ปีก. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๑.